

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
БИЛЯРСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АЛЕКСЕЕВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АЛЕКСЕЕВСК
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
БИЛӘР
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

08.06.2026

с.Билярск

КАРАР

№ 11

**2035 елга кадәр Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль районының
Биләр авыл жирлегендә су белән
тәэмин итү һәм су агызу схемасын
раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә

каrar бирәм:

1. «2035 елга кадәр Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл жирлеге» муниципаль берәмлеген су белән тәэмин итү һәм су агызу схемасын» расларга. (Кушымта №1).

2. Өлеге карарны Алексеевск муниципаль районының рәсми сайтында, Татарстан Республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталында, шулай ук мәгълүмат стендларында урнаштырырга:

- Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының Биләр авыл жирлеге башкарма комитеты бинасы, адресы: Биләр авылы, Калинин ур., 3нче йорт;

- Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Биләр авыл жирлеге Башкарма комитетының Биләр авыл мәдәният йорты бинасы, адресы: Биләр авылы, Ленин урамы, 1а йорт.

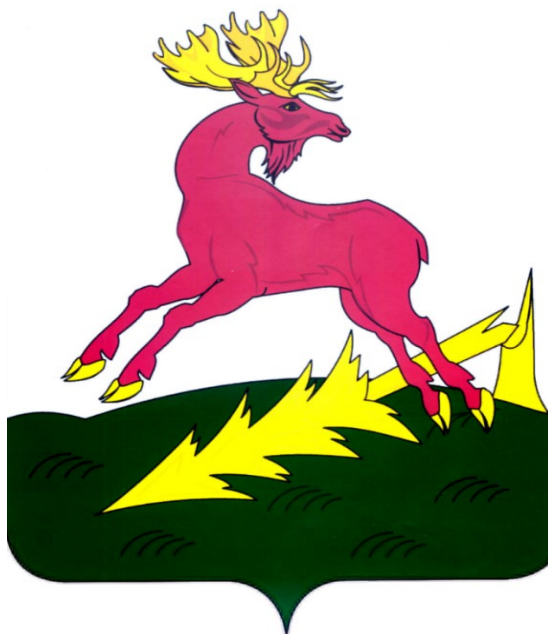
3. Өлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

**Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль районы
Биләр авыл жирлеге
башкарма комитеты Житәкчесе**

А. И. Рузанов

Биләр авыл җирлеге
Башкарма комитетының
08.06.2026 ел, № 11
карарына кушымта

2035 елга кадәр Татарстан Республикасы Алексеевск
муниципаль районының Биләр авыл җирлеге»
муниципаль берәмлегенең
**СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ҺӘМ СУ АГЫЗУ
СХЕМАСЫ**

Казан, 2026

ЭЧТӨЛӨК

ЭЧТӨЛӨК.....	2
БИЛГЕЛӨР ҺӘМ КЫСКАРТУЛАР.....	6
КЕРЕШ.....	19
БИЛӨР АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ.....	20
БҮЛӨК 1. «БИЛӨР АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ»	21
КИСӘК 1 «ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫНЫҢ ТЕХНИК-ИКТІСАДЫЙ ТОРЫШЫ»	21
1.1. Су белән тәэмин итү системасын һәм структурасын тасвирлау һәм территорияне эксплуатацияләү зоналарына бүлү.....	21
1.2. Биләр авыл жирлегенен үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы колачламаган территориясә тасвирламасы.	22
1.3. Су белән тәэмин итүнең технологик зоналары, үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тәэмин итү зоналары (кайнар су белән тәэмин итү системалары, салкын су белән тәэмин итү системалары) тасвирламасы һәм үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары исемлеген төзү.....	22
1.4. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын техник тикшерү (башкарылган булса) нәтижеләренен тасвирламасы.	23
1.4.1. Гамәлдәге су белән тәэмин итү чыганаclarының һәм су алу корылмаларының торышын тасвирлау.	23
1.4.2. Суны чистарту һәм әзерләүнең гамәлдәге корылмаларының тасвирламасы, су әзерләүнең кулланыла торган технологик схемасының су сыйфаты нормативларын тәэмин итү таләпләренә туры килүен бәяләүне дә кертеп.....	26
1.4.3. Гамәлдәге үзәкләштерелгән насос станцияләренен торышын һәм эшләвен тасвирлау, шул исәптән су бирүнең энергия нәтижеләлеген бәяләү, ул билгеләнгән су күләмен бирүчән кирәкле электр энергиясенен чагыштырма чыгымы һәм барлыкка килгән басым (басым)дәрәжәсә нисбәте буларак бәяләнә.....	26
1.4.4. Су белән тәэмин итү системаларының суүткәргеч челтәрләренен торышын һәм эшләвен тасвирлау, челтәрләренен тузу зурлыгын бәяләүне һәм бу челтәрләр буенча транспортлау процессында суның сыйфатын тәэмин итү мөмкинлеген билгеләүне дә кертеп.....	27
1.4.5. Су белән тәэмин иткәндә барлыкка килә торган гамәлдәге техник һәм технологик проблемаларны тасвирлау.	27
1.4.6. Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәэмин итүнең ябык системаларынан файдаланып, кайнар су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасы тасвирламасы.	28

1.5. Мәңге туңган грунтлар таралган территориягә карата суның туңуын булдырмау буенча гамәлдәге техник һәм технологик карарларның тасвирламасы.....	28
1.6. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектларына милек хокукында яисә башка законлы нигездә ия булган затлар исемлеге, әлеге затларның шундый объектлары (мондый объектлар урнашкан зоналар чикләре) күрсәтелеп.	28
КИСӘК 2. «СУ БЕЛӘН ТӘММИН ИТҮНӨҢ ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СИСТЕМАЛАРЫН ҮСТЕРҮ ЮНӘЛЭШЛӘРЕ»	29
2.1. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре.	29
2.2. Торак пункт үсешенең төрле сценарийларына бәйле рәвештә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төрле сценарийлары.	30
КИСӘК 3 «СУ БЕЛӘН ТӘММИН ИТҮ ҺӘМ КАЙНАР, ЭЧӘРГӘ ЯРАКЛЫ, ТЕХНИК СУ КУЛЛАНУ БАЛАНСЫ».	31
3.1. Су бирүнең һәм сатуның гомуми балансы, кайнар, эчә торган, техник суны житештергәндә һәм транспортировкалаганда югалтуларның структур өлешләрен анализлауны һәм бәяләүне дә кертеп.	31
3.2. Су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирүнең территориаль балансы (елга һәм максималь су куллану тәүлегенә).	32
3.3. Кайнар, эчә торган, техник суны халыкның хужалык-эчә торган ихтияжларына, юридик затларның житештерү ихтияжларына һәм жирлекләреннән һәм шәһәр округларының башка ихтияжларына бүлеп (янгын сүндерү, су сибү һ. б.) абонентлар төркемнәре буенча сатуның структур балансы.....	33
3.4. Статистик һәм исәп-хисап белешмәләреннән һәм коммуналь хезмәт күрсәтүләрдән файдалануның гамәлдәге нормативлары турында белешмәләрдән, шул исәптән Биләр авыл жирлегендә билгеләнгән эчәр су куллану нормаларыннан чыгып, халыкның кайнар, эчәр, техник суны фактта куллануы турында белешмәләр.	34
3.5. Кайнар, эчә торган, техник суны коммерцияле исәпкә алуның гамәлдәге системасын һәм исәпләү приборларын урнаштыру планнарын тасвирлау.....	36
3.6. Су белән тәмин итү системасының (территориаль бүленеш зоналарындагы эчәр су чыганаclarы, насос станцияләре гамәлдә булган зоналардагы эчәр су белән тәмин итү системалары һәм тулаем торак пункт буенча) житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ.....	36
3.7. Торак пунктны үстерүнең төрле сценарийларын исәпкә алып, 2035 елга кадәр кайнар, эчәр, техник суны куллануның фаразланган баланслары (планлаштыру горизонтына туры китереп күрсәтелә), алар норматив документлар нигезендә кайнар, эчәр, техник суны куллану нигезендә, шулай ук халыкның суны куллануның агымдагы күләменнән, аның үсеш	

перспективаларын, составын һәм төзелеш структураларын исәпкә алып.	37
3.8. Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәмин итүнең ябык системаларыннан файдаланып, кайнар су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы тасвирламасы.	39
3.9. Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта һәм көтелгәндә куллану турында белешмәләр (еллык, уртача тәүлеклек, максималь тәүлеклек)	39
3.10. Кайнар, эчә торган, техник су куллануның территориаль структурасы тасвирламасы, аны су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның хисаплары буенча билгеләргә кирәк, технологик зоналарга бүлеп	41
3.11. Су белән тәмин итүгә су чыгымнарын абонентлар типлары буенча, шул исәптән торак биналарны, ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны, сәнәгать объектларын су белән тәмин итүгә, кайнар, эчә торган, техник суның факттагы чыгымнарыннан чыгып, абонентларның кайнар, эчә торган, техник суны перспективалы куллану турындагы белешмәләрен исәпкә алып бүлү фаразы.	41
3.12. Кайнар, эчә торган, техник суны транспортировкалаганда фактта һәм планлаштырыла торган югалтулар турында белешмәләр (еллык, уртача тәүлеклек күрсәткечләре)	43
3.13. Су белән тәмин итүнең һәм суларны агызуның перспективалы баланслары (су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәр, техник суны бирү һәм сатуның гомуми балансы, абонентлар төркемнәре буенча кайнар, эчәр, техник суны сатуның структур балансы).	45
3.14. Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны перспективалы куллану турындагы мәгълүматлардан һәм аны транспортировкалаганда кайнар, эчәргә яраклы, техник суны югалтулар күләмнән, кайнар, эчәргә яраклы, техник суны бирүнең һәм куллануның таләп ителә торган күләмнәрен, елларга бүлеп, технологик зоналар буенча куәтләр кытлыгын (резервын) күрсәтеп, су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү.....	47
3.15. Гарантиялүче оешма статусы бирелгән оешма исеме.....	49
КИСӘК 4. ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТӘМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘҮ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘҮ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӨР.....	50
4.1. Елларга бүлеп су белән тәмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә.....	50
4.2. Су белән тәмин итү схемасын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре, шул исәптән чараларны урнаштыру (салу) урыннарын һәм техник характеристикаларын нигезләү, потенциал су белән тәмин итү чыганаclarының гидрогеологик характеристикалары, су белән тәмин итү чыганаclarының санитария характеристикалары, шулай ук Схемда каралган чараларны гамәлгә ашыру нәтижәсендә күрсәтелгән характеристикаларның мөмкин булган үзгәрүе.....	53

4.3. Су белән тәэмин итү системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнә торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр.....	53
4.4. Биналарның, корылмаларның, төзелмәләрнең суны исәпкә алу приборлары белән жиһазландырылуы һәм аларны кулланылган су өчен исәп-хисап ясаганда куллану турында белешмәләр.....	54
4.5. Торак пункт территориясендә торба үткәргечләр (трассалар) узу маршрутлары вариантларының тасвирламасы һәм аларны нигезләү.....	54
4.6. Насос станциясе, резервуар, су жыю башнясын урнаштыру турында тәкъдимнәр.	54
4.7. Кайнар су белән тәэмин итүнең, салкын су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре.....	54
4.8. Кайнар су белән тәэмин итүнең, салкын су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын гамәлдә һәм планлаштырылган урнаштыру карталары (схема).....	55
КИСӘК 5. ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘҮ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘҮ ЧАРАЛАРЫНЫҢ ЭКОЛОГИК АСПЕКТЛАРЫ.	56
5.1. Юынтык суларын агызганда (утильләштергәндә) үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә тәкъдим ителә торган су бассейнына зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр.....	56
5.2. Су әзерләүдә кулланыла торган химик реагентларны (хлор һ. б.) тәэмин итү һәм саклау чараларын гамәлгә ашырганда әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр.....	56
КИСӘК 6. ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ТӨЗҮГӘ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘҮГӘ ҺӘМ МОДЕРНИЗАЦИЯЛӘҮГӘ КАПИТАЛ САЛУЛАР КҮЛӘМНӨРЕН БӘЯЛӘҮ.	58
6.1. Су белән тәэмин итү схемасын гамәлгә ашыру буенча төп чараның бәясен бәяләү.....	58
6.2. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә кирәкле капитал салулар күләмен бәяләү.	60
КИСӘК 7. «СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ӨЛКӘСЕНДӘ БӘЯЛӘР (ТАРИФЛАР)»	63
7.1. Соңгы 3 елны исәпкә алып, һәр җайга салына торган эшчәнлек төре буенча һәм һәр су белән тәэмин итү оешмасы буенча бәяләрне (тарифларны) дөүләт җайга салуы өлкәсендә Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органнары тарафыннан билгеләнә торган расланган тарифлар динамикасы.	63
7.2. Су белән тәэмин итү схемасын эшләү вакытына билгеләнгән бәяләр (тарифлар) структурасы.....	64

7.3. Су белән тәэмин итү системасына тоташтырган өчен түләү, су белән тәэмин итү эшчән леген гамәлгә ашырудан акчалар керү.....	64
КИСӘК 8. «ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫН ҮСТЕРҮ КҮРСӘТКЕЧЛӨРЕНЕҢ ПЛАНЛЫ КҮРСӘТКЕЧЛӨРЕ».	65
8.1. Тиешенчә кайнар һәм эчә торган суның сыйфат күрсәткечләре.....	66
8.2. Су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгы һәм өзлексезлегә күрсәткечләре	68
8.3. Транспортировкада ресурслардан файдалануның нәтижәлелеге күрсәткечләре, шул исәптән су югалтуларын (кайнар су составындагы жылылык энергиясен) киметү.....	70
8.4. Торак - коммуналь хужалык өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив – хокукий җайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән башка күрсәткечләр.....	72
КИСӘК 9. «ҮЗӘКЛӘШТЕРЕЛГӘН СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ СИСТЕМАЛАРЫНЫҢ АЧЫКЛАНГАН ХУҖАСЫЗ ОБЪЕКТЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ (АЛАР АЧЫКЛАНГАН ОЧРАКТА) ҺӘМ АЛАРНЫ ЭКСПЛУАТАЦИЯЛӘҮГӘ ВӘКАЛӘТЛЕ ОЕШМАЛАР ИСЕМЛЕГЕ».	72
9.1. Үзәкләштерелгән системаларның ачыкланган хуҗасыз объектлары исемлегә су белән тәэмин итү һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге.	72
БҮЛЕК 2. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ.	73
КИСӘК 1. СУ АГЫЗУ ӨЛКӘСЕНДӘ ГАМӘЛДӨГЕ ХӨЛ.	73
1.1. Торак пункт территориясендәге агып төшүче суларны жыю, чистарту һәм эксплуатация зоналарына жибәрү системасы структурасы тасвирламасы.	73

БИЛГЕЛӨҮЛӨР ҺӘМ КЫСКАРТУЛАР

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
1	Абонент	Кайнар су белән тээмин итү, салкын су белән тээмин итү шартнамәсен һәм (яисә) су түгү шартнамәсен, салкын су белән тээмин итү һәм су түгүнең бердәм шартнамәсен төзегән яисә төзөргә тиешле физик йә юридик зат	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-
2	Суүткәргеч челтәрәндә авария	Челтәрәдәге торба үткәргечләренң, корылмаларның һәм жайланмаларның зарарлануы яисә алардан файдалануның бозылуы абонентларга су бирүне тулысынча яисә өлешчә туктатуга, территорияне су басуга китерә	МДК 3-02.2001	-
3	Канализация челтәрәндә авария	Внезапные разрушения труб и сооружений или их закупорка с прекращением отведения сточных вод и изливом их на территорию	МДК 3-02.2001	-
4	Суны аэрацияләү	Суны кислородка баету	ГОСТ 17.1.1.01-77	-
5	Су объекты	Табиғый суларның коры жир өслегендә йә тау токымнарында таралуның характерлы	ГОСТ 19179-73	-

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
		формаларына һәм режим билгеләренә ия булган туплануы		
6	Су юлы	Бирелгән юнәлештә су кертү һәм чыгару өчен гидротехник корылма	ГОСТ 19185-73	-
7	Су алу	Сулыктан, су агымы яисә жир асты су чыганагынан су алу	ГОСТ 19185-73	-
8	Су алу скважинасы	Жир асты суларын алу өчен, кагыйдә буларак, әйләнмә торбалар һәм фильтр белән жиһазландырылган скважина	ГОСТ 25151-82	-
9	Су алу корылмасы	Сулыктан, су агымынан яисә жир асты су чыганагынан су үткәргечкә су алу өчен гидротехник корылма	ГОСТ 19185-73	-
10	Су этем башнясы	Ясалма терәк конструкци ядәге су өчен басымлы резервуар	ГОСТ 25151-82	-
11	Су агызу	Агып төшүче суларны үзәкләштерелгән су агызу системасынан файдаланып кабул итү, транспортировкалау	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-
12	Су хәстәрләү	Суның сыйфатын су кулланучылар таләпләренә туры китерү өчен эшкәртүнең технологик процесслары	ГОСТ 25151-82	-
13	Су куллану	Су объектларыннан	ГОСТ	-

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
		халык хужалыгының теләсә нинди ихтыяж ларын канәгатьләндерү өчен файдалану	17.1.1.01-77	
14	Су үткәргеч	Кулланучыларны бил геле бер сыйфатлы су белән тәмин итү өчен су алуны, суүткәргеч насос станцияләрен, су чистарту яисә су эзерләү станциясен, суүткәргеч челтәрен һәм резервуарларны үз эче нә алган корылмалар	ГОСТ 25151-82	-
15	Суүткәргеч насос станциясе	Насос белән жиһазлан дырылган су үткәргеч корылмасы- су үткәр гечләргә һәм су үткәргеч челтәренә су күтәрү һәм бирү өчен көч жайланмасы	ГОСТ 25151-82	СНС
16	Су үткәрү челтәре	Куллану урыннарына су бирү өчен корылмалары булган торба үткәргечләр системасы	ГОСТ 25151-82	-
17	Суүткәргеч коесы	Суүткәргеч челтәрендә арматура урнаштыру һәм челтәрдән файдалану өчен каралган корылма	ГОСТ 25151-82	-
18	Су белән тәмин итү	Су эзерләү, эчәргә яр аклы яки техник суны абонентларга файда ланып ташу һәм бирү	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
		үзәкләштерелгән яисә үзәкләштерелмәгән салкын су белән тээмин итү системалары (салкын су белән тээмин итү) яисә эзерләү, транспортировкалау һәм абонентларга кайнар су белән тээмин итүнең үзәкләштерел гән яисә үзәкләштерел мәгән системаларын (кайнар су белән тээмин итү)кулланып кайнар су бирү		
19	Гарантия бирүче оешма	Салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су жибәрүне гамәлгә ашыручы оешма, жирле үзидарә органы караы белән билгеләнгән (очраклардан тыш), әлеге Федераль законда каралган салкын су белән тээмин итү шартнамәсен, су түгү шартнамәсен, салкын су белән тээмин итү һәм су түгү буенча бердәм шартнамәне объектлары тоташтырылган теләсә кайсы зат белән төзөргә тиеш) салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
		үзәкләштерелгән системасына (технологик яктан тоташтырылган		
20	Кайнар су	Эчәргә яраклы яки техник суны жылылык энергиясен кулланып жылыту юлы белән, ә кирәк булганда шулай ук чистарту, химик әзерлек һәм су белән башкарыла торган башка технологик операцияләр юлы белән әзерләнгән су	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-
21	Пычрак су агызу	Торба үткәргеч су объектына чистартылган суны агызучы	ГОСТ 25150-82	-
22	Саклау санитар зонасы	Үзәкләштерелгән хужалык - эчә торган су белән тәмин итү чыганаclarының су сыйфаты начараюны булдырмау һәм суүткәргеч корылмаларны саклау өчен махсус санитар- эпидемиологик режим билгеләнә торган территория һәм акватория	ГОСТ 17.1.1.01-77	ЗСО
23	Су белән тәмин итү чыганагы	Табигый яки антропоген өске сулык (елга, диңгез, күл, океан, сусаклагыч һ. б.) яки жир асты сулары, алуны тәмин итүчеләр кирәк микъдарны	СП 31.13330.2012	-

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
		кулланучыга агым суны озак вакыт кулланырга мөмкинлек бирүче		
24	Чыгуучы су	Су объектыннан килә торган су	ГОСТ 25151-82	-
25	Канализацион насос станциясе	Канализация челтәре буенча агынты сулар ны күтәрү һәм бирү өчен насос-көч җайлан масы белән җиһаз ландырылган канализация корылмасы	-	КНС
26	Канализация челтәре	Агынты суларны җыю һәм җибәрү өчен торба үткәргечләр, каналлар яисә лотоклар һәм алардагы корылмалар	ГОСТ 25150-82	-
27	Канализацион чистарту корылмасы	Агып төшүче сулардагы билгеле бер матдэләрне таркату ,чыгару максат ында эшкәртү өчен бил геләнгән бина,корылма һәм җайланмалар комплексы	-	КЧС
28	Канализацион агызу	Биналардан һәм корыл Малардан канали зациягә агуучы суны җибәрә торган үткәргеч	ГОСТ 25150-82	-
29	Канализацион кое	Арматура урнаштыру һәм челтәрне эксплу атацияләү өчен билге ләнгән канализация челтәрендәге корылма	-	-

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
30	Канализация	Көндәлек, сәнагәт һәм яңгыр суларын агызу	ГОСТ 19185-73	-
31	Суларны зарарсызлан дыру	Агып төшүче суларны алардан патоген һәм санитария-күрсәткеч микроорганизмнарны бетерү максатында эшкәртү	ГОСТ 17.1.1.01-77	-
32	Кайнар су белән тәэмин итүнең, салкын су белән тәэмин итүнең һәм (яисә)су түгүнең үзәкләштерелгән системасы объекты	Кайнар су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасы (шул исәптән үзәк жылылык пунктлары), салкын су белән тәэмин итү һәм (яисә)су түгү составына керүче, кайнар су белән тәэмин итү, салкын су белән тәэмин итү һәм (яисә) су түгү өчен турыдан-туры файдаланыла торган инженерлык корылмасы	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	Объект ҮС КСТС, ССТС и (яки) СТ
33	Суларны чистарту	Агынты суларны матдәләрне таркату өчен эшкәртү	ГОСТ 17.1.1.01-77	-

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
34	Эчә торган су	Эчү, ризык әзерләү һәм халыкның башка хужалык-көнкүреш ихтияжлары өчен, шулай ук азык-төлек продукциясе житештерү өчен билгеләнгән шешәләргә салынган эчә торган судан тыш	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-
35	Су резервуары	Су саклау өчен ябык корылма	ГОСТ 25151-82	РдВ
36	Санитар- саклау зонасы	Кешенә яшәү тирәлегенә, һәм сәламәтлегенә йогынты ясау чыганаclarы булган объектлар һәм производстволар тирәсендәге махсус территория, махсус файдалану режимы белән, аның күләме атмосфера һавасына пычрану йогынтысын (химик, биологик, физик) гигиена нормативларында билгеләнгән күрсәткечләргә кадәр киметүне тәмин итә, ә I һәм II куркынычлылык классы предприятиеләре өчен - гигиена нормативларында билгеләнгән күрсәткечләргә кадәр, шулай ук һәм халык сәламәтлеге өчен	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200- 03	ССЗ

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
		яраклы куркыныч дәрәжәсенә кадәр		
37	Су эзерләү станциясе	Су эзерләү өчен биналар, корылмалар һәм жайланмалар комплексы	ГОСТ 25151-82	ССП
38	Агынты сулар	Кешенең көнкүреш һәм житештерү эшчәнлегендә файдаланганнан соң була торган сулар	ГОСТ 17.1.1.01-77	-
39	Су белән тәмин итү һәм агызу схемасы	Кайнар су белән тәмин итүнең, салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәклә штерелгән системалар ының техник-икътиса дый торышын һәм алар ның үсеш юнәлешләрен график (схема, сызым, топография - геодезия нигезе нигезендә жир асты коммуникацияләре планы, космоска һәм аэрофотога төшерү ма териалы) һәм текстлы тасвирлау жыелмасы (схема, сызым, план, космоска һәм аэро фотога төшерү материалы)	РФ ХК 05.09.2013 № 782	Схема СТнСТ
40	Техник су	Су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән системасыннан файдаланып бирелә торган, эчү, ризык эзерләү һәм халыкның	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
		башка хужалык- көнкүреш ихтыяжлары өчен яисә азык-төлек продукциясе житештерү өчен билгеләнмәгән су		
41	Су агызуның технологик зонасы	Агып төшүче суларны су объектына агызу (агып төшүче суларны су объектына чыгару) өчен билгеләнгән бер инженерлык корылмасы яисә агып төшүче суларны су объектына агызу (агып төшүче суларны су объектына чыгару) өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән берничә инженерлык корылмасы аша су объектына агызу (канализация) үзәкләштерелгән системасының бер өлеше	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	СТ ТЗ
42	Су белән тәмин итүнең технологик зонасы	Кайнар су белән яисә салкын су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың суүткәргеч челтәренен бер өлеше, аның чикләрендә суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су биргәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тәмин ителә	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	СТИ ТЗ

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
43	Үзәкләштерелгән су агызу системасы (канализация)	Су агызу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	СТИ УС
44	Жирлекнең яисә шәһәр округының үзәкләштерелгән су агызу системасы	Жирлек яисә шәһәр округы территориясеннән су агызу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-
45	Кайнар су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы	Жылылык челтәреннән кайнар су алу юлы белән кайнар су белән тәмин итү өчен (алга таба - жылылык белән тәмин итүнең (кайнар су белән тәмин итүнең) ачык системасы яисә кайнар су белән тәмин итү челтәрләреннән йә үзәк жылылык пунктыннан файдаланып жылылык челтәреннән кайнар су алмыйча суны жылыту юлы белән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы (алга таба - ябык система кайнар су белән тәмин итүнең)	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	КСБТИ УС
46	Салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы	Су эзерләү, ташу һәм абонентларга эчә торган һәм (яисә) техник су бирү өчен билгеләнгән	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	ССБТИ УС

№ т/б	Термин	Билгеләмә	Норматив хокукий акт, аның нигезендә терминга билгеләмә бирелгән	Текст буенча терминны кыскарту
1	2	3	4	5
		үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы		
47	Эксплуатацион зона	Кайнар су белән тәэмин итүне яисә салкын су белән тәэмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү һәм (яисә) су түгү системаларын эксплуатацияләү оешмасының бурычлары (жаваплылыгы) билгесе буенча билгеләнгән эксплуатация жаваплылыгы зонасы	РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ	-
48	Су белән тәэмин итү һәм (яисә) су түгү системаларының электрон моделе	Кайнар су белән ээмин итүнең, салкын су белән тәэмин итүнең һәм (яисә)су түгүнең үзәкләштерелгән системаларының, техник - икътисадый торышы турындагы мәгълүматны саклау, мониторинглау һәм актуальләштерү, күрсә телгән үзәкләштерелгән системаларда оператив- диспетчерлык идарәсе механизмын гамәлгә ашыру, гидравлик исәп- хисаплар үткәрүне тәэмин итү	РФ ХК 05.09.2013 № 782	-

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының «Биләр авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген 2035 елга кадәр су белән тәэмин итү һәм су түгү схемасы «Су белән тәэмин итү һәм су түгү турында» 07.12.2011 ел, № 416-ФЗ Россия Федерациясе Федераль законы һәм «Су белән тәэмин итү һәм су түгү схемалары турында» 05.09.2013 ел, № 782 Россия Федерациясе Хөкүмәте карары таләпләре нигезендә эшләнгән (алга таба – РФ ФЗ 07.12.2011 № 416; РФ ХК 05.09.2013 № 782).

Биләр авыл жирлегенен су белән тәэмин итү һәм су түгү схемасының хисап техник документациясе составы һәм эчтәлегенә РФ ХК тарафыннан 05.09.2013 № 782 расланган су белән тәэмин итү һәм су түгү схемаларының эчтәлегенә карата таләпләргә һәм техник биремгә туры килә.

Биләр авыл жирлеген су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын эшлэгәндә башлангыч мәгълүматлар сыйфатында Россия Федерациясе ХК 05.09.2013 № 782 карары раслаган су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларын эшләү һәм раслау Кагыйдәләренен 7 пунктында күрсәтелгән документлар һәм материалларның 2025 елга актуаль редакцияләре (версияләре) файдаланылды. Күрсәтелгәннәрдән тыш, Алексеевск муниципаль районы Башкарма комитеты һәм Биләр авыл жирлеген территориясендә су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә эшчәнлекнең жайга салына торган төрләрнен гамәлгә ашыручы оешмалар биргән өстәмә материаллар (башлангыч мәгълүматлар) файдаланылды.

Биләр авыл жирлегенә кыскача характеристика

Мәйданы 2074,4 км² булган Алексеевск районы Татарстан Республикасының үзәк өлешендә, федераль әһәмияткә ия Казан-Ырынбур автомобиль магистралендә урнашкан. Административ үзәге-шәһәр тибындагы Алексеевск бистәсе-Куйбышев сусаклагычы ярында, Казаннан көньяк-көнчыгышка таба 108 км ераклыкта урнашкан.

Республиканың Чистай, Аксубай, Нурлат, Әлки, Спас районнары белән, Куйбышев сусаклагычы акваториясе буенча Лаеш һәм Балык Бистәсе районнары белән чиктәш.

Район икътисадында авыл хужалыгы мәһим урын алып тора. Авыл хужалыгы жирләренә гомуми мәйданы 126,6 мең га тәшкил итә. Авыл хужалыгының төп тармаклары булып сөт һәм ит терлекчелеге, бөртекле һәм азык культуралары житештерү тора. Районда сабан бодае, көзгә арыш, арпа, борчак, солы үстерелә. Алексеевск районының сөрүлекләр структурасында чөчүлек мәйданнарының 40% тан артыгы бөртекле культуралар, 36% ы — азык культуралары, 9% ы — техник культуралар өчен бүлөп бирелә. Гаилә фермалары актив үсә, 2015 елга кадәр районда 21 ферма төзелгән, алар бер елда 788 тонна сөт һәм 54 тонна ит житештергәннәр.

Район сәнәгате күбесенчә жиңел производстволардан һәм төзелеш материаллары житештерүчеләрдән тора. Эре район компанияләреннән «Алексеевск сөт-консерв комбинаты», Алексеевск нәфис туку фабрикасы, «Алексеевскдорстрой» һәм «Алексеевск керамикасы» н аерып карарга мөмкин.

Алексеевск районында 57 мәгариф учреждениесе эшли. Мәдәни өлкәдә китапханәләр, туган якны өйрәнүче Виталий Абрамов исемендәге Туган як музее, Салих Баттал исемендәге Зур Тигәнәле музее бар.

Районның төп истәлекле урыннарының берсе-Биләр тарихи-археологик музей — тыюлыгы. Ул 1992 елда X-XIII гасырларда Идел—Кама Болгарының башкаласы Биләр шәһәрлегенә сакланып калган корымалары нигезендә төзелгән. Биләр үзе 800 га мәйданлы һәйкәлләр комплексыннан гыйбарәт, аңа ныгытылган өлешләр, киң шәһәр яны, некропольләр, шәһәр яны утарлары һәм башкалар керә.

Районда 25 меңгә якын кеше яши. Шәһәр шартларында район халкының 46,5 % ы яши.

Биләр авыл жирлеге-Россия Федерациясе Татарстан Республикасының Алексеевск районындагы муниципаль берәмлек, аның үзәге-тарихи Биләр авылы (1654 елда нигезләнгән). Жирлек Идел Буе Болгарының урта гасырлар башкаласы урынында урнашкан Биләр дәүләт тарихи-археологик һәм табигый музей-тыюлыгы белән дан тотта.

Төп белешмәләр һәм тасвирлама:

Административ үзәге: Биләр авылы.

Составына Биләр һәм Шәмә авыллары керә.

Халкы: күбесенчә руслар, авылның нигезен укчылар салган.

Истәлекле урыннар: «Изге касә» чишмәсен да кертөп, хаж кылу урыны булган Биләр шәһәрлеге (X-XIII гасырлар).

Мәгънәсе: Биләр урта гасырлар Европасында иң зур шәһәрләрнең берсе булган, Кама аръягы сызыгы ныгытмасы буларак нигезләнгән.

Жирлек бай тарихи мирасны, туристлык потенциалын һәм авыл тормышы рәвешен берләштерә.

1 бүлек. «Биләр авыл жирлеген су белән тээмин итү схемасы».

1 кисәк «Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының техник-икътисадый торышы».

1.1. Су белән тээмин итү системасын һәм структурасын тасвирлау һәм территорияне эксплуатация зоналарына бүлү.

Биләр авыл жирлегенәң су белән тээмин итү системасы - үзәкләштерелгән.

Билгеләнеше буенча су белән тээмин итү системасы берләштерелгән, тээмин итә торган:

- торак, коммуналь һәм ижтимагый биналарның хужалык-эчү ихтыяжлары;
- предприятиеләрнең хужалык-эчү ихтыяжлары;
- эчәрлек сыйфатлы су таләп ителә торган предприятиеләрнең технологик ихтыяжлары;
- янгынга каршы ихтыяжлар;
- территорияләргә су сибү.

Биләр авыл жирлеге территориясендә су белән тээмин итү өлкәсендә эшчәнлекнең жайга салына торган төрләрән гамәлгә ашыручы оешмалар исемлеге 1нче таблицада китерелгән.

Табл. 1 - Биләр авыл жирлеге территориясендә су белән тээмин итү өлкәсендә эшчәнлекнең жайга салына торган төрләрән гамәлгә ашыручы оешмалар исемлеге

№ т/б	Тулы исеме	Сокращенное наименование	Юридик адрес (фактик адрес)	Су белән тээмин итү өлкәсендә гамәлгә ашырыла торган жайга салына торган эшчәнлек төрләре
1	2	3	4	5
1	«Алексеевскводоканал» Ачык Акционерлык Жәмгыяте	«Алексеевскводоканал» ААЖ	Татарстан Республикасы, Алексеевск районы, Алексеевск шәһәр тибындагы поселогы, Комсомольская урамы, 82 Б	Эчәр су белән тээмин итү, шул исәптән транспортлау һәм абонентларга су бирүне дә кертеп

Биләр авыл жирлеге территориясендә су белән тээмин итү өлкәсендә эшчәнлекнең жайга салына торган төрләрән бер оешма — «Алексеевскводоканал» ААЖ гамәлгә ашыра, ул эчәр су белән тээмин итүне, абонентларга су ташуны һәм бирүне дә кертеп, гамәлгә ашыра.

Су белән тээмин итү системасы гомуми структурага берләштерелгән элементлар комплексыннан гыйбарәт.

Алексеевск муниципаль районының Биләр авыл жирлеген су белән тээмин итү чыганаclarы булып артезиан скважиналарыннан чыгарыла торган жир асты сулары тора.

Биләр авыл жирлегә муниципаль берәмлегенәң су белән тәмин итү структурасы түбәндәге төп элементлардан тора:

- артезиан скважиналары;
- бүлү челтәре;
- кулланучылар.

Биләр авыл жирлеген су белән тәмин итүнең чыганаclarы булып артезиан скважиналарыннан чыгарыла торган жир асты сулары тора. 9 артезиан скважинасы кулланылышта.

Магистраль һәм квартал эчендәге үзәкләштерелгән суүткәргеч челтәре корыч, чуен һәм полиэтилен торбалардан эшләнгән Д 32-200 мм. Суүткәргеч челтәрләрнең гомуми озынлыгы 49,24 км тәшkil итә.

Хужалык-эчә торган су белән тәмин итү системасында су басымы 5,0-5,6 кгс/см² тәшkil итә.

1.2. Биләр авыл жирлегенәң үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары колачланмаган территорияләре тасвирламасы.

Биләр авыл жирлегә территориясендә индивидуаль хосусый төзелеш зоналары үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары белән колачланмаган.

1.3. Су белән тәмин итүнең технологик зоналары, үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тәмин итү зоналары (кайнаp су белән тәмин итү системалары, салкын су белән тәмин итү системалары) тасвирламасы һәм үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары исемлеген төзү.

«Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» РФ Хөкүмәтенәң 05.09.2013 елгы 782 номерлы карары («Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре», «Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары эчтәлегенә таләпләр» белән бергә) су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә төшенчә кертәләр:

- «су белән тәмин итүнең технологик зонасы» - кайнаp су белән яисә салкын су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешмага караган суүткәргеч челтәрненәң бер өлеше, аның чикләрендә суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су бирелгәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тәмин ителә.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасында су белән тәмин итүнең технологик зонасын билгеләүдән чыгып, Биләр авыл жирлегә бер технологик су белән тәмин итү зонасыннан гыйбарәт.

1.4. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын техник тикшерү (башкарылган булса) нәтижәләрен тасвирлау.

1.4.1. Гамэлдәге су белән тәмин итү чыганакларының һәм су алу корылмаларының торышын тасвирлау.

Биләр авыл жирлеген су белән тәмин итү чыганагы булып артезиан скважиналарыннан чыгарыла торган жир асты сулары тора. 9 артезиан скважинасы кулланылышта.

Биләр авыл жирлеге территориясендәге су алу скважиналары буенча жыелма мәгълүмат Табл. 2.

2024 елда эчәргә яраклы һәм техник су белән тәмин итү өчен яраклы жир асты суларын исәпкә алу Табл. 3.

Табл. 2 – Билэр авыл жирлеге территориясендәге су алу скважиналары буенча жылма мәгълүмат

№ т/ б	пас порт буенча скважи на №	Скважина урнашкан урын		Скважи на бораула у елы	Хисап чорына скважинан ың тирәнлеге	Билгеләне ше	Чыгары ла торган суның максат ы	Торышы	Үлчәү аппаратур асы булу	Санитар- сәламәтлән дәрү һәм саклау чаралары	Су күтәрү жайланма сы (насос тибы, урнашты ру тирәнлеге)	Искәр мә
		Тасвирлау	Географи к координ аты									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	номерс ыз	Алексе евск районы, Билэр авылы,Халиков ур.,1йорт.		1973	70	эксплуата цион	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары белән тәмин итү өчен	канәгатъләне рлек			ЭЦВ 6-10- 100	
2	номерс ыз	Алексе евск районы, Билэр авылы,Анатолий Серов ур.,1йорт.		2014	70	эксплуата цион	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары белән тәмин итү өчен	канәгатъләне рлек			ЭЦВ 6- 6,5-85	
3	номерс ыз	Алексе евск районы, Билэр авылы,Нариманов ур.,2 йорт.		1973	80	резерв	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары белән тәмин итү өчен	канәгатъләне рлек				
4	номерс ыз	Алексе евск районы, Билэр авылы,Полевая ур.,1 йорт.		2014	100	эксплуата цион	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары	канәгатъләне рлек			ЭЦВ 6- 6,5-85	

№ т/ б	пас порт буенча скважи на №	Скважина урнашкан урын		Скважи на бораула у елы	Хисап чорына скважинан ың тирэнлеге	Билгеләне ше	Чыгары ла торган суның максат ы	Торышы	Үлчәү аппаратур асы булу	Санитар- сәламәтлән д ерү һәм саклау чаралары	Су күтәрү жайланма сы (насос тибы, урнашты ру тирэнлеге)	Искәр мә
		Тасвирлау	Географи к координа ты				белән тәмин итү өчен					
5	номерс ыз	Алексеевск районы, Биләр авылы, Нариманов ур., 1 йорт.		1973	70	резерв	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары белән тәмин итү өчен	канәгәтләне рлек				
6	номерс ыз	Алексеевск районы, Биләр авылы, Красноармейская ур., 1 йорт.		1975	70	резерв	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары белән тәмин итү өчен	канәгәтләне рлек				
7	номерс ыз	Алексеевск районы, Биләр авылы .		2022	100	эксплуата цион	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары белән тәмин итү өчен	канәгәтләне рлек			ЭЦВ 6- 6,5-85	
8	номерс ыз	Алексеевск районы, Шәмә авылы, Широкая ур., 1 йорт.		1971	65	эксплуата цион	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары	канәгәтләне рлек			ЭЦВ 4- 6,5-115	

№ т/ б	пас порт буенча скважи на №	Скважина урнашкан урын		Скважи на бораула у елы	Хисап чорына скважинан ың тирэнлеге	Билгеләне ше	Чыгары ла торган суның максат ы	Торышы	Үлчәү аппаратур асы булу	Санитар- сәламәтлән д ерү һәм саклау чаралары	Су күтәрү жайланма сы (насос тибы, урнашты ру тирэнлеге)	Искәр мә
		Тасвирлау	Географи к координ аты									
							белән тээмин итү өчен					
9	номерс ыз	Алексе евск районы, Шәмә авылы.		2022	65	эксплуата цион	хужалык -эчү һәм житеште рү сулары белән тээмин итү өчен	канәгатьләне рлек			ЭЦВ 4- 6,5-115	

Табл. 3. 2024 елда эчэргэ яраклы һәм техник су белән тээмин итү өчен яраклы жир асты суларын исәпкә алу

№ лицензия	№ скв.	Эшлэтә башлау вакыты	Чыгарылган су – 2024 ел		Файдалану өчен су төре (ХПВ, ПТВ)	Суның биеклеге м.			Суның минеральләшүе, г/л		Искәrmә
			мең.м3/т.т.	млн.м3/ел.		эксплуатация башланганчы (статик дәрәжә)	эксплуатацияләүнең исәпләнгән срогы ахырына (динамик дәрәжә)	хисап елы ахырына (динамик дәрәжә)	эксплуатация башланганчы	хисап елы ахырына	
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11	12	13
юк	Биләр АЖ		0,25	0,09	хужалык-эчү һәм житештерү сулары белән тээмин итү өчен						

1.4.2. Суны чистарту һәм әзерләүнең гамәлдәге корылмаларының тасвирламасы, су әзерләүнең кулланыла торган технологик схемасының су сыйфаты нормативларын тәэмин итү таләпләренә туры килүен бәяләүне дә кертеп.

Эчә торган суны предприятие үз артезиан скважиналарыннан ала.

Биләр авыл жирлегенең су белән тәэмин итү системасында 5 су башнясы урнаштырылган.

Табл. 4 – Су башнялары турында белешмәләр

№	Урнашкан урыны	Саны	Күләме, м3	Таушалу, %
1	Алексеевск м.р., Биләр ав.	3	50	10
2	Алексеевск м.р., Шәмә ав.	2	25	10

Эчә торган суның сыйфатын контрольдә тоту

Бүлү чөлтәре аша абонентларга керә торган эчәргә яраклы суның сыйфатына контроль «Алексеевскводоканал» ААҖ химия-бактериология лабораториясе һәм жәлеп ителгән лабораторияләр тарафыннан алып барыла.

Контроль үткәргәндә. суның сыйфаты, су составында кеше организмына тискәре йогынты ясый торган зарарлы матдәләрнең булмавы билгеләнә.

1.4.3. Гамәлдәге үзәкләштерелгән насос станцияләренең торышын һәм эшләвен тасвирлау, шул исәптән су бирүнең энергия нәтижәлелеген бәяләү, ул билгеләнгән су күләмен бирү өчен кирәкле электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм билгеләнгән басым (басым) дәрәжәсе нисбәте буларак бәяләнә.

Насос жиһазларының техник характеристикалары турында мәгълүматлар алга таба бирелде.

Табл. 5 – Насос жиһазлары турында мәгълүмат

№ т/б	пас порт буенча скважина №	Урнашкан урыны	Су күтәрү жайланмасы (насос тибы, урнаштыру тирәнлеге)
		Тасвирлау	
1	2	3	12
1	номерсыз	Алексеевск районы, Биләр авылы, Халиков ур., 1 йорт.	ЭЦВ 6-10-100
2	номерсыз	Алексеевск районы, Биләр авылы, Анатолий Серов ур., 1 йорт.	ЭЦВ 6-65-85
3	номерсыз	Алексеевск районы, Биләр авылы, Нариманов ур., 2 йорт.	
4	номерсыз	Алексеевск районы, Биләр авылы, Полевая ур., 1 йорт.	ЭЦВ 6-6,5-85
5	номерсыз	Алексеевск районы, Биләр авылы, Нариманов ур., 1 йорт.	
6	номерсыз	Алексеевск районы, Биләр авылы, Красноармейская ур., 1 йорт.	
7	номерсыз	Алексеевск районы, Биләр авылы .	ЭЦВ 6-65-85
8	номерсыз	Алексеевск районы, Шәмә авылы, Широкая ур., 1 йорт.	ЭЦВ 4-6,5-115

№ т/б	пас порт буенча скважина №	Урнашкан урыны	Су күтәрү жайланмасы (насос тибы, урнаштыру тирәнлегө)
		Тасвирлау	
9	номерсыз	Алексеевск районы, Шәмә авылы.	ЭЦВ 4-6,5-115

1.4.4. Су белән тәмин итү системаларының суүткәргеч челтәрләренә торышын һәм эшләвен тасвирлау, шул исәптән челтәрләргә тузу зурлыгын бәяләү һәм бу челтәрләр буенча транспортлау процессында суның сыйфатын тәмин итү мөмкинлеген билгеләү.

Биләр авыл җирлегенә су белән тәмин итү челтәре артезиан скважиналарыннан алып кулланучыларга кадәр салкын су ташу һәм тарату өчен каралган. Салкын су халыкның хужалык, көнкүреш ихтияжларына, шулай ук янгын сүндерү ихтияжларына файдаланыла.

Челтәрләрнең гомуми озынлыгы 49,24 км тәшкил итә.

Табл. 6 – Су белән тәмин итү челтәрләре турында белешмәләр

№	Адрес	Озынлыгы, км	Материал	Таушалу %
1	Алексеевск м.р ,Биләр ав.	41,72	Полиэтилен, корыч	75
2	Алексеевск м.р ,Шәмә ав.	7,52	Полиэтилен, корыч	40

Челтәрләр җир өсте һәм җир асты ысулы белән салынган. Суүткәргеч челтәрләргә торбаүткәргеч материалы-корыч, полиэтилен.

1.4.5. Су белән тәмин иткәндә барлыкка килә торган гамәлдәге техник һәм технологик проблемаларны тасвирлау.

Җир асты суларында тимер, марганец һәм кремний концентрациясе югары, фтор микъдары түбән. Суда ирекле углекислотаның югары концентрациясе аның торба үткәргечләр, резервуарлар һәм җиһазлар металына карата тотрыксызлыгын һәм агрессивлыгын китереп чыгара.

Инцидентларның төп сәбәбе-сизелерлек таушалу нәтижәсендә суүткәргечләр өзәлү, бу челтәр хужалыгының төп проблемасы булып тора.

Су белән тәмин итү системасындагы төп проблемалар:

1. Суүткәргеч челтәрләргә нык тузу. Транспортировка вакытында эчә торган су югалту.

2. СанПин 2.1.3684-21 эчә торган суының сыйфаты челтәргә җиһазлар торган суда марганец һәм тимер микъдары буенча туры килмәве.

3. Эчә торган суның сыйфаты СанПиН 2.1.3684-21 суүткәргечләр буенча транспортлау вакытында икенчел пычрану аркасында кайбер кулланучыларның судагы тимер микъдары буенча туры килмәве.

4. Кулланучыларга су китерүгә югары энергия чыгымнары.

5. ССТ үзәк системасының төп объектларында идарә итү (автоматлаштыру һәм диспетчерлаштыру) системаларының булмавы.

6. Торбаүткәргечләр салуның конструктив үзенчәлекләренә (янгын сүндерү гидрантлары (ПГ) урнаштырган җир асты үтәлеше һ.б.) һәм торбаүткәргечләрне юу өчен махсус җиһазлар сатып алу кирәклегенә бәйле

рәвештә магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрне юу буенча үткәрелә торган чараларның нәтижәлелеге түбән.

1.4.6. Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәмин итүнең ябык системаларын кулланып, кайнар су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасын тасвирлау.

Торак пунктның төп территориясен жылылык белән индивидуаль жылылык белән тәмин итү чыганаclarыннан тәмин итәләр. Локаль котельныйлар социаль-мәдәни көнкүреш объектларын жылылык энергиясе белән тәмин итә.

Кулланучыларны кайнар су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы юк.

1.5. Мәңге тунган грунтлар таралган территориягә карата суның катуын булдырмау буенча гамәлдәге техник һәм технологик карарларның тасвирламасы.

Биләр авыл жирлегә территориясендә мәңге тунган туфрак таралу зоналары юк.

1.6. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектларына милек хокукында яисә башка законлы нигездә ия булган затлар исемлегә, әлегә затларның шундый объектлары (мондый объектлар урнашкан зоналарның чикләре) күрсәтелгән.

«Алексеевскводоканал» ААҖ милекчелек хокукын дәүләт теркәвенә алу турында 18.12.2006 № 16-16-002/2006-508.1 таныклык нигезендә су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы объектлары милекчәсе булып тора.

Кисәк 2. «Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерү юнәлешләре».

2.1. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре.

РФ ФЗның 07.12.2011 ел, № 416-ФЗ «Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 3 маддәсенең 1 пункты нигезендә су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә дәүләт сәясәте түбәндәге максатларга ирешүгә юнәлдерелгән:

- өзлексез һәм сыйфатлы су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу юлы белән халыкның сәламәтлеген саклау һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшырту;

- суны экономиялә куллану юлы белән энергетика нәтижәлелеген арттыру;

- агып төшүчө суларны чистарту сыйфатын арттыру юлы белән су объектарына тискәре йогынтыны киметү;

- кайнар су белән тээмин итүне, салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгү белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар эшчәнлегенә нәтижәлелеген арттыру исәбенә абонентлар өчен су белән тээмин итүдән һәм су түгүдән файдалану мөмкинлеген тээмин итү;

- Кайнар су белән тээмин итү, салкын су белән тээмин итү һәм (яисә) су түгү белән тээмин итү системасын үстерүне тээмин итү һәм бу системалар белән идарә итүнең нәтижәле формаларын үстерү, инвестицияләр жәлеп итү һәм кайнар су белән тээмин итүне, салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы оешмаларның кадрлар потенциалын үстерү.

РФ ФЗның 07.12.2011 № 416-ФЗ 3 маддәсенә 2 пункты нигезендә

су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә дәүләт сәясәтенә гомуми принциплары булып:

- халыкны эчәр су, кайнар су һәм су агызу хезмәтләре белән тээмин итүнең өстенлеге;

- су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсенә инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, хосусый инвестицияләргә кире кайтару гарантияләрен тээмин итү;

- Кайнар су белән тээмин итү, салкын су белән тээмин итү һәм (яисә) су түгү белән тээмин итү системасы үзәк советының технологик һәм оештыру бердәмлеген һәм бөтенлеген тээмин итү;

- кайнар су белән тээмин итүне, салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) ташландык суларны агызуны гамәлгә ашыручы оешмаларның һәм аларның абонентларының икътисадый мәнфәгатьләргә балансына ирешү һәм аларны үтәү;

- кайнар су белән тээмин итүне, салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы оешмаларның су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыру өчен кирәкле икътисадый нигезләннгән чыгымнарыннан чыгып, су белән тээмин итү һәм су түгү өлкәсендә тарифлар билгеләү;

- су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тотрыклы һәм дискриминацияләнгән торган шартлар тээмин итү;

- абонентларның су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсенә керүенә бертигез шартларын тээмин итү;

- кайнар су белән тээмин итүне, салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы оешмалар, Россия Федерациясә дәүләт һақимияте органнары, Россия Федерациясә субъектлары дәүләт һақимияте органнары һәм су белән тээмин итү һәм су түгү өлкәсендә жайга салуны гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә ачыклығы.

Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә дәүләт сәясәтенә билгеләннгән максатларыннан һәм принципларыннан чыгып, әлегә эш қисаларында Биләр авыл жирлегенә үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерүнең түбәндәге төп максатлары формалаштырылды:

- абонентларга бирелә торган эчәргә яраклы һәм кайнар су эзерләүнең кирәкле сыйфатын тәмин итү;

- су эзерләү, ташу һәм абонентларга су бирү процессларының ышанычлылығын һәм энергия нәтижелелеген арттыру;

- перспективалы төзелеш территорияләрендә һәм реконструкцияләнгән торган территорияләрдә төзелешкә һәм (яисә) реконструкцияләүгә планлаштырыла торган капитал төзелеш объектларын үзәкләштерелгән су белән тәмин итү.

Биләр авыл жирлегенең үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең күрсәтелгән максатларына ирешү өчен үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча чаралар исемлегенә эшләнә (4.1 кара).

РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 04.04.2014 № 162/пр боерыгы белән расланган кайнар су белән тәмин итүнең, салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системалары объектларының ышанычлылығы, сыйфаты, энергетик нәтижелелегенә күрсәткечләргә исемлегенең 2 пункты нигезендә Кайнар су белән тәмин итү, салкын су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү белән тәмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренә түбәндәгеләр керә:

- суның сыйфат күрсәткечләре (эчә торган суга һәм кайнар суга карата);

- су белән тәмин итүнең һәм ташландык суларны агызуның ышанычлылығы һәм өзлексезлегенә күрсәткечләре;

- агып төшүче суларны чистарту күрсәткечләре;

- ресурслардан файдалануның нәтижелелегенә күрсәткечләре, шул исәптән суны (кайнар су составындагы жылылык энергиясен) югалту дәрәжәсе.

Биләр авыл жирлегенең үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларына карата әлегә күрсәткечләр 8.1-8.4 пунктларда каралды.

2.2. Торак пункт үсешенең төрле сценарийларына бәйле рәвештә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төрле сценарийлары.

Кайнар су белән тәмин итү, салкын су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү белән тәмин итү системасы буенча перспективалы балансларны билгеләү өлешендә халык саны перспективасын билгеләү аеруча мөһим фактор булып тора, чөнки РФ территориясендә гамәлдә булган Кайнар су белән тәмин итү, салкын су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү белән тәмин итү системасы күпчелегә өчен әлегә категориядәге абонентлар өлешенә тиешле хезмәтләрдән файдалануның төп өлеше туры килә.

Биләр авыл жирлегенә халкының фактагы һәм перспективалы санын билгеләү максатында түбәндәге материаллар анализланды һәм кулланылды:

- 2019-2024 еллар чорында Россия Федерациясенең даими халык саны турында Федераль дәүләт статистика хезмәте тарафыннан бастырылган мәгълүматлар.

Билэр авыл жирлеге буенча 2024-2035 еллар чорында даими халык саны күрсәткечләре 7 нче таблицада китерелгән.

Табл. 7 - Билэр авыл жирлеге буенча 2024-2035 еллар чорында даими халык саны күрсәткечләре (ел ахырына)

Күрсәткеч	Үлчәү берәмлеге	чисап	фараз				
		2024	2025	2026	2027	2028	2029-2035
1	2	3	4	5	6	7	8
Халык саны	кеше	2 546	2 544	2 544	2 544	2 544	2 544

Кисәк 3 «Кайнар, эчә торган, техник суны су белән тәэмин итү һәм куллану балансы»

3.1. Су бирүнең һәм сатуның гомуми балансы, кайнар, эчә торган, техник суны житештергәндә һәм транспортировкалаганда югалтуларның структур өлешләрен анализлау һәм бәяләүне дә кертеп.

Эчәргә яраклы, кайнар һәм техник суны сатуның гомуми балансы, аны житештергәндә һәм транспортировкалаганда югалтуларның структур өлешен анализлауны һәм бәяләүне дә кертеп, 8 нче таблицада китерелде.

Табл. 8 - Эчәргә яраклы, кайнар һәм техник су бирүнең һәм сатуның гомуми балансы, аны житештергәндә һәм Билэр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча транспортировкалаганда югалтуларның структур өлешен анализлауны һәм бәяләүне дә кертеп, елга мең м3

СТ/ТЗ исеме/күрсәткеч исеме	2021 ел (факт)	2022 ел (факт)	2023 ел (факт)	2024 ел (факт)
1	2	3	4	5
Билэр авыл жирлегенә	-	-	-	-
Су алу, гомум	92,11	100,53	86,47	98,40
Авыл ихтыяжларына чыгым	0,00	0,00	0,00	0,00
Челтәргә жибәрү, гомум:	92,11	100,53	86,47	98,40
Югалтулар	18,23	20,11	14,05	9,84
Файдага жибәрү, гомум:	73,88	80,43	72,42	88,56
шул исәптә				
Халык	66,93	73,35	63,43	77,08
ССТ	66,93	73,35	63,43	77,08
КСТ	0,00	0,00	0,00	0,00
Бюджет оешмалары	2,01	2,61	2,35	3,19
ССТ	2,01	2,61	2,35	3,19
КСТ	0,00	0,00	0,00	0,00
Цех эчендә әйләнеш	0,00	0,00	0,00	0,00
Башка кулланучылар	4,94	4,47	6,64	8,29
ССТ	4,94	4,47	6,64	8,29
КСТ	0,00	0,00	0,00	0,00

Билэр авыл жирлегенен сууткэргеч челтэрлэре буенча ташыганда эчэргэ яраклы суның фактта югалуы:

- 2021 елда – сууткэргеч челтэрлэренэ эчэр су бирүнен 19,79% ы;
- 2022 елда – сууткэргеч челтэрлэренэ эчэр су бирүнен 20,00% ы;
- 2023 елда – сууткэргеч челтэрлэренэ эчэр су бирүнен 16,25% ы;
- 2024 елда – сууткэргеч челтэрлэренэ эчэ торган су бирүнен 10,00% ы.

3.2. Су белән тээмин итүнен технологик зоналары буенча кайнар, эчэргэ яраклы, техник су бирүнен территориаль балансы (елга һәм тәүлеккә максималь су куллану).

2024 елда Билэр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча су бирүнен территориаль балансы (еллык һәм максималь су куллану тәүлегенә) 9 нчы таблицада китерелде.

Табл. 9 - Билэр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча эчэргэ яраклы, техник су бирүнен территориаль балансы (елга һәм тәүлеккә максималь су куллану) 2024 елга.

№ т.б.	СТ ТЗ исеме	Эчэргэ яраклы су бирү 2024 ел	
		еллык, мең м3/елга	*суны максималь куллану тәүлегенә, м3 / тәүлеккә.
1	2	3	4
1	Билэр АЖ	98,4	0,19

Искәрмә: монда һәм алга таба СП 31.13330.2021 нең 5.2 пункты нигезендә максималь су куллану тәүлегенә тәүлеклек тигезсезлек коэффициенты 1,3 (Ксут.мах) кабул ителгән .

3.3. Кайнар, эчэргэ яраклы, техник суны халыкның хужалык-эчэргэ яраклы ихтыяжларына, юридик затларның житештерү ихтыяжларына һәм жирлекләрнең һәм шәһәр округларының башка ихтыяжларына бүлөп (янгын сүндөрү, су сибү һ.б.) абонентлар төркөмнәре буенча сатуның структур балансы.

2021-2024 еллар аралыгында Биләр авыл жирлегенә СТ ТЗ буенча халыкның хужалык-эчү ихтыяжларына, юридик затларның житештерү ихтыяжларына һәм башка ихтыяжларга (янгын сүндөрү, су сибү һ.б.) бүленеп, абонентлар төркөмнәре буенча эчэргэ яраклы су сатуның структур балансы 10 нчы таблицада китерелгән.

Табл. 10 - 2021-2024 елларда Биләр авыл жирлегендә халыкның хужалык-эчү ихтыяжларына, юридик затларның житештерү ихтыяжларына һәм башка ихтыяжларга (янгын сүндөрү, су сибү һ. б.) бүлөп, абонентлар төркөмнәре буенча эчә торган, техник суны сатуның структур балансы, мең м³/елына

СТ/ТЗ исеме/күрсәткеч исеме	2021 ел (факт)	2022 ел (факт)	2023 ел (факт)	2024 ел (факт)
1	2	3	4	5
Биләр авыл жирлегенен	-	-	-	-
Су алу, гомум	92,11	100,53	86,47	98,40
Авыл ихтыяжларына чыгым	0,00	0,00	0,00	0,00
Челтәргә жибәрү, гомум:	92,11	100,53	86,47	98,40
Югалтулар	18,23	20,11	14,05	9,84
Файдага жибәрү, гомум:	73,88	80,43	72,42	88,56
шул исәптә				
Халык	66,93	73,35	63,43	77,08
ССТ	66,93	73,35	63,43	77,08
КСТ	0,00	0,00	0,00	0,00
Бюджет оешмалары	2,01	2,61	2,35	3,19
ССТ	2,01	2,61	2,35	3,19
КСТ	0,00	0,00	0,00	0,00
Цех эчендә әйләнеш	0,00	0,00	0,00	0,00
Башка кулланучылар	4,94	4,47	6,64	8,29
ССТ	4,94	4,47	6,64	8,29
КСТ	0,00	0,00	0,00	0,00

3.4. Статистик һәм исәп-хисап белешмәләреннән һәм коммуналь хезмәт күрсәтүләренә куллануның гамәлдәге нормативлары турында белешмәләрдән, шул исәптән Биләр авыл жирлегенә өчен билгеләнгән эчәр су куллану нормаларыннан чыгып, халыкның кайнар, эчәр, техник суны фактта куллануы турында белешмәләр.

Биләр авыл жирлегенен СТ ТЗ буенча эчәр суны гомуми куллану (файдалы агызу):

- 2021 елда – 73,88 мең м³;

- 2022 елда – 80,43 мең м3;
- 2023 елда –72,42 мең м3;
- 2024 елда- 88,56 мең м3.

Биләр авыл жирлегенең СТ ТЗ буенча эчәргә яраклы су сатуның гомуми күләменнән халыкның эчәргә яраклы су куллануы 80% чамасы тәшкил итә.

Татарстан Республикасы муниципаль районнары (шәһәрләре) өчен күпфатирлы һәм торак йортларда салкын су белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәтләрдән файдалану нормативлары Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 21.08.2012 ел № 131/о боерыгы белән билгеләнгән һәм түбәндәге таблицада күрсәтелгән.

Табл. 11 - Коммуналь хезмэтлэрдэн файдалану нормативлары, аена бер куб. м/кеше

Су бүлү колонкалар ыннан	Канализациясез сууткэргеч ле фатир тибындагы торак йортларда	Сууткэргечле һәм үзэк яисэ жирле (выгреб) канализацияле фатир тибындагы торак йортларда:				Сууткэргечле, үзэк яисэ жирле (выгреб) канализацияле һәм үзэклэштерелгэн кайнар су белэн тээмин ителешле фатир тибындагы торак йортларда:					Тулай торак			
		сууткэргеч һәм канализация белэн ваннасыз	газ белән тээмин ителгән	ванналы һәм су жылыткычлы	ванналы һәм су жылыткычлы, күп нокталы су аергычлы	юынгычлар һәм юу урыны белэн жиһазландырылган	юынгыч, юу урыны һәм душ белэн жиһазландырылган	душ белэн жиһазландырылган утыргыч ванналар белэн	1500 мм дан 1700 мм га кадэр озынлыктагы ванна белэн жиһазландырылган душлы	Кайнар су белэн үзэклэштерелгэн һәм аларны төзеклөндө рүгэ талөплэр югары булган 12 каттан артык биеклектэге	душ ыз	гомум душ лы	барлык бүлмэдэ душлы	бинаның һәр секциясендэ торак бүлмэянындагы катларда гомуми кухня һәм душ бүлмэсе блогы белэн
1.20	2.50	2.87	3.63	5.76	6.37	2.00	3.33	4.24	4.39		1.19	1.06	1.52	1.83

3.5. Кайнар, эчэ торган, техник суны коммерцияле исәпкә алуның гамәлдәге системасын һәм исәпләү приборларын урнаштыру планнарын тасвирлау.

РФ Федераль законының 23.11.2009 № 261-ФЗ 13 маддәсенә 9 өлешенә нигезендә су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар үзләре тәэмин итә яки тапшыра торган энергетика ресурсларын исәпкә алу приборларын урнаштыру, алмаштыру, эксплуатацияләү буенча эшчәнлек алып барырга тиеш. Әлегә таләпләр нигезендә, су алу корылмалары тарафыннан алына торган һәм бүлү челтәрләренә бирелә торган суның гомуми күләмен исәпкә алу максатларында Биләр авыл җирлегенә СТ ТЗ- гамәлдәге су алу корылмаларында һәм СВП да- техник исәпкә алу приборлары урнаштырылган.

3.6. Су белән тәэмин итү системасының (эчәр су чыганаclarы, территорияль бүленеш зоналарындагы насос станцияләре гамәлдә булган зоналардагы эчәр су белән тәэмин итү системалары һәм тулаем торак пункт буенча) житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ.

Биләр авыл җирлегенә СТ ТЗ буенча су алу корылмаларының һәм эчәр су белән тәэмин итү СВП ның житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ 12 нче таблицада китерелгән.

Табл. 12 - Су алу корылмаларының һәм эчәргә яраклы һәм техник су белән тәэмин итү СВП ның житештерү куәтләре резервларын һәм дефицитларын анализлау.

№ т/б	СТ/ТЗ исеме/күрсәткеч исеме	2024 ел
1	2	3
1.	СТ ТЗ № 1	-
1.1.	Суүткәргеч челтәрләргә эчәр су чыгару (тәүлеккә уртача), м3/тәүлек.	269,59
1.2.	Су чистарту корылмаларының билгеләнгән житештерүчәнлегенә (егәрлегенә), м3/тәүлек.	
1.3.	Су чистарту корылмаларының фактик житештерүчәнлегенә (егәрлегенә), м3/тәүлек.	
1.4.	Су чистарту корылмаларының житештерүчәнлек резервы (дефицит), м3/тәүлек.	
1.5.	Су чистарту корылмаларының житештерүчәнлегенә резервы (дефициты), %	

3.7. Торак пунктны үстерүнең төрле сценарийларын исәпкә алып, 2035 елга кадәр кайнар, эчәр, техник суны куллануның фаразланган баланслары (планлаштыру горизонтына туры китереп күрсәтелә), алар норматив документлар нигезендә кайнар, эчәр, техник суны куллану нигезендә, шулай ук халыкның суны куллануның агымдагы күләменнән, аның үсеш перспективаларын, составы һәм төзелеш структуралары.

Биләр авыл җирлегенә СТ ТЗ буенча эчәргә яраклы су куллануның фаразланган баланслары 13 нче таблицада китерелде.

3.8. Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәэмин итүнең ябык системаларын кулланып, кайнар су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасын тасвирлау.

Биләр авыл жирлегә территориясендә кайнар су белән тәэмин итүнең ябык системаларын кулланып үзәкләштерелгән КТС системалары юк.

3.9. Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта һәм көтелгәндә куллану турында белешмәләр (еллык, уртача тәүлеклек, максималь тәүлеклек).

Биләр авыл жирлегә СТ ТЗ буенча эчәр суны фактта һәм көтелгәндә куллану (еллык, уртача тәүлеклек, максималь тәүлеклек) турында мәгълүматлар 14 нче таблицада китерелгән.

3.10. Кайнар, эчэ торган, техник су куллануның территориаль структурасы тасвирламасы, аны су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның хисаплары буенча билгеләргә кирәк, технологик зоналарга бүлөп.

Биләр авыл жирлегендә 1 СТ ТЗ бар, аның ярдәмендә Биләр авыл жирлеге абонентлары эчәр һәм кайнар су белән тээмин ителә. Биләр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча эчәргә яраклы, техник су куллану күрсәткечләре 3.1, 3.2, 3.3 бүлекчәләрдә китерелгән.

3.11. Абонентларның кайнар, эчәр, техник суны перспективалы куллану турындагы белешмәләренә исәпкә алып, су белән тээмин итүгә, шул исәптән торак биналарны, ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны, сәнәгать объектларын су белән тээмин итүгә су чыгымнарын абонентлар типлары буенча бүлү фаразы.

Биләр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча су белән тээмин итүгә эчәр су чыгымнарын абонентлар типлары буенча бүлү фаразы 15 нче таблицада китерелгән.

3.12. Кайнар, эчэ торган, техник суны транспортировкалаганда факттагы һәм планлаштырылган югалтулар турында белешмэләр (еллык, уртача тәүлеклек күрсәткечләр).

Биләр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча транспортировкалаганда эчэргә яраклы суны фактта һәм планлаштырылган югалтулар (еллык, уртача тәүлеклек күрсәткечләр) турында мәгълүматлар 16 нчы таблицада китерелде.

3.13. Су белән тәмин итүнең һәм ташландык суларны агызуның перспективалы баланслары (гомуми - кайнар, эчәргә яраклы, техник суны бирү һәм сату балансы, территориаль - су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник суны бирү балансы, структур - абонентлар төркемнәре буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник суны сату балансы).

Биләр авыл жирлегә СТ ТЗ буенча эчәр су белән тәмин итүнең перспектив баланслары 17 нче таблицада китерелгән. Су агызуның перспектив баланслары бүлекчәнең 2 бүлегендә каралды.

Табл. 17 - Билэр авыл жирлегенең СТ ТЗ буенча эчәр, кайнар, техник су белән тәмин итүнең перспектив баланслары, мең м3/ел

[illegible]

3.14. Кайнар, эчэргэ яраклы, техник суны перспективалы куллану турындагы мәгълүматлардан һәм аны транспортировкалаганда кайнар, эчэргэ яраклы, техник суны югалтулар күләменнән, кайнар, эчэргэ яраклы, техник суны бирүнең һәм куллануның таләп ителә торган күләмнәрен, елларга бүлөп, технологик зоналар буенча куәтләр кытлыгын (резервын) күрсәтеп, су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләп чыгару.

Биләр авыл җирлеге СТ ТЗ буенча су алу корылмаларының һәм СВП ның кирәкле куәтен исәпләү 18 нче таблицада китерелгән. СТ ТЗ буенча су алу корылмаларының һәм СВП ның таләп ителә торган куәтен исәпләү.

Табл. 18 - Билэр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча су алу корылмаларының һәм СВП ның кирәкле куәтен исәпләп чыгару

№ т/б	СТ/ТЗ исеме/күрсәткеч исеме	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027 ел	2028 ел	2029 ел	2030-2035 ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	СТ ТЗ № 1	-	-	-	-	-	-	-
1.1.	Суүткәргеч челтәрләргә эчәр су чыгару (тәүлеккә уртача), м3/тәүлек.	269,59	269,59	269,59	269,59	269,59	269,59	269,59
1.2.	Су чистарту корылмаларының билгеләнгән житештерүчәнлеге (егәрлеге), м3/тәүлек.							
1.3.	Су чистарту корылмаларының фактик житештерүчәнлеге (егәрлеге), м3/тәүлек.							
1.4.	Су чистарту корылмаларының житештерүчәнлек резервы (дефицит), м3/тәүлек.							
1.5.	Су чистарту корылмаларының житештерүчәнлеге резервы (дефициты), %							

3.15. Гарантиялүче оешма статусы бирелгән оешма исеме.

Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Башкарма комитетының 29.08.2014 елгы 472 номерлы карарына ярашлы рәвештә «Алексеевскводоканал» ААЖ үзәкләштерелгән салкын су белән тәмин итү һәм (яисә) су агызу системалары өчен гарантиялүче оешма статусы бирелде.

РФ ФЗ 07.12.2011 № 416-ФЗ нигезендә түбәндәге төшенчәләр һәм таләпләр кертелде һәм билгеләнде:

-1 бүлек 2 статьясы: «гарантиялүче оешма – жирлекнең, шәһәр округының жирле үзидарә органы карары белән билгеләнгән салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы оешма, ул салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системасына объектлары тоташтырылган теләсә кайсы зат белән салкын су белән тәмин итү шартнамәсен, су түгү шартнамәсен, салкын су белән тәмин итү һәм су түгүнең бердәм шартнамәсен төзәргә тиеш»;

-2 бүлекнең 6 статьясы: жирлекләрнең, шәһәр округларының жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең һәр үзәкләштерелгән системасы өчен гарантиялүче оешманы билгеләү һәм аның эшчәнлек зоналарын билгеләү керә;

-3 бүлегенң 12 статьясындагы 1 пункты: «Жирлекләрнең, шәһәр округларының жирле үзидарә органнары салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең һәр үзәкләштерелгән системасы өчен гарантияле оешманы билгелиләр һәм аның эшчәнлек зоналарын билгелиләр. Үзәкләштерелгән су агызу системалары өчен гарантияле оешма билгеләнми»;

- 3 бүлегенң 12 статьясындагы 2 пункты: «Салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы һәм суүткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләреннән эксплуатациялүче оешмага, әгәр бу оешманың суүткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләренә салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су жиберүне гамәлгә ашыручы барлык оешмалардан иң күп абонентлар кушылган булса, гарантиялүче оешма статусы бирелә»;

- 8 бүлекнең 42 статьясындагы 2 пункты: «2013 елның 1 июленә кадәр жирлекнең, шәһәр округының жирле үзидарә органнары су белән тәмин итүдә һәм ташландык суларны агызуда (суны һәм ташландык суларны транспортировкалауда) катнашучы суүткәргеч һәм канализация челтәрләрен инвентаризациялиләр, су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын раслыйлар, гарантияле оешманы билгелиләр, аның эшчәнлек зоналарын билгелиләр».

4 кисэк. Үзэклэштерелгэн су белэн тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкциялэү һәм модернизациялэү буенча тэкъдимнэр.

4.1. Елларга бүлөп су белэн тээмин итү схемаларын гамэлгэ ашыру буенча төп чаралар исемлеге.

Билэр авыл жирлеге территориясендэ үзэклэштерелгэн су белэн тээмин итүне үстерү буенча еллар буенча бүленеп, техник нигезлэмэлэрне һәм төп параметрларны күрсөтөп, төп чаралар исемлеге түбэндөгө таблицада китерелгэн.

Табл. 19 - Билэр авыл жирлеге территориясендә үзәкләштерелгән су белән тәмин итүне үстерү буенча елларга бүлөп, Билэр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча чараларның техник нигезләмэләрен һәм төп параметрларын күрсәтеп, төп чаралар исемлеге

№ т/б	СТ/ТЗ исеме/күрсәткеч исеме	Чараның төп техник характеристикалары						Техник нигез	Тормышка ашыру вак., ел	
		сууткәргеч челтәре		прочие объекты					башлау	бетерү
		L, м	D, мм	су алу корылмасы, м³/тәү	СВП, м³/тәү	ВНС, м³/сәг	РдВ, саны(шт.) х күләме(м³)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 нче төркем. Кулланучыларны тоташтыру максатларында объектлар төзү, реконструкцияләү яки модернизацияләү										
1.1. Кулланучыларны тоташтыру максатларында яңа челтәрләр төзү										
1.2. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының гамәлдәге объектларының (су белән тәэмин итү челтәрләреннән тыш)куәтән һәм житештерүчәнлеген арттыру										
2 нче төркем. Абонентлар капиталы төзелешенә яңа объектларын тоташтыруга (технологик тоташтыруга) бәйле булмаган үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының яңа объектларын төзү, шул исәптән:										
2.1. Су белән тәэмин итүнең яңа челтәрләрен төзү:										
3 нче төркем. Гамәлдәге объектларның тузу дәрәжәсен киметү һәм (яисә төрле чыганаclarдан ресурслар китерү)максатларында гамәлдәге объектларны реконструкцияләү яисә модернизацияләү										
3.1. Гамәлдәге су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү яки модернизацияләү										
3.1.1.	Су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү яки модернизацияләү	19696	32-219					Озак вакыт эксплуатацияләү срогы нәтижәсендә торбаүткәргечнең физик тузуы, минераловаталы жылыткычлы корыч һәм ПВХ пленкалы торбаүткәргечне ППУ торбаүткәргечкә алмаштыру	2025	2035
3.2. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының гамәлдәге объектларын (су белән тәэмин итү челтәрләреннән тыш)модернизацияләү яисә реконструкцияләү:										
4 төркем. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларының башка чаралар төркемнәренә кертелмәгән экологик нәтижәлелеген арттыруга, ышанычлылык, сыйфат һәм энергия нәтижәлелеге күрсәткечләренә планлы күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру										
5 төркем. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын эксплуатациядән чыгару, консервацияләү һәм демонтажлау, шул исәптән:										

№ т/б	СТ/ТЗ исеме/күрсәткеч исеме	Чараның төп техник характеристикалары						Техник нигез	Тормышка ашыру вак., ел	
		сууткәргеч челтәре		прочие объекты					башлау	бетерү
		L, м	D, мм	су алу корылмасы, м³/тәү	СВП, м³/тәү	ВНС, м³/сәг	РдВ, саны(шт.) х күләме(м³)			
	5.1.	Су белән тәэмин итү челтәрләрен эксплуатациядән чыгару, консервацияләү һәм демонтажлау								
	5.2.	Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының башка объектларын (су белән тәэмин итү челтәрләреннән тыш) эксплуатациядән чыгару, консервацияләү һәм демонтажлау								

4.2. Су белән тээмин итү схемасын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре, шул исәптән урнаштыру (салу) урыннарын һәм чараларның техник характеристикаларын нигезләү, потенциал су белән тээмин итү чыганакларының гидрогеологик характеристикалары, су белән тээмин итү чыганакларының санитария характеристикалары, шулай ук схемада каралган чараларны гамәлгә ашыру нәтижәсендә күрсәтелгән характеристикаларның мөмкин булган үзгәрүе.

Биләр авыл жирлегә территориясендә үзәкләштерелгән су белән тээмин итүне үстерү буенча төп чараларның техник нигезләмәләре 4.1 бүлекчәсендә китерелгән.

4.3. Яңа төзелә торган, реконструкцияләнә торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган су белән тээмин итү системасы объектлары турында белешмәләр.

Биләр авыл жирлегенең СТС ҮС үстерү кысаларында түбәндәге төп чаралар карала:

Суүткәргеч челтәрләрен реконструкцияләү

Биләр авыл жирлегендә су белән тээмин итү челтәрләрен эксплуатацияләүнең уртача үлчәү срогы 31 ел тәшкил итә, ә тәкъдим ителгән хезмәт срогы - 30 ел. Зыян күрү һәм аварияләр статистикасы аварияләрнең артуын күрсәтә. Аварияләр үсеше тизләнеше күзәтелә, бу турыдан-туры челтәр ресурсларының бетүе белән бәйле. Инцидентларның күпчелеге квартал челтәрләрендә, бигрәк тә техник подпольеларда салынган челтәрләрдә күзәтелә. Зыян күрүнең төп сәбәбе-корыч торбаларның коррозиядән тузуы.

Гамәлдәге су челтәрләрен алмаштыру шәһәр кулланучыларына су белән тээмин итү хезмәтен күрсәтүнең ышанычлылыгын һәм сыйфатын тээмин итү максатларында кирәк.

Квартал челтәрләрен модернизацияләгәндә, бигрәк тә техподпольеларда салынганнарын, ПНД 100 полиэтилен торбаларыннан файдалану карала. Полиэтилен торбаларның хезмәт итү вакыты 50 ел тәшкил итә. Полиэтиленның үзлекләре аны корычтан файдалы аерып тора:

- полиэтиленның химик нейтральлегә аның су белән контакт вакытында коррозиягә тулысынча чыдам булуына ярдәм итә;

- эластиклыкның югары дәрәжәсе (сызыкча киңәю 7,5% ка кадәр) грунт хәрәкәтенә чыдам булырга мөмкинлек бирә;

- эчке өслегенең шома булуы гидравлик каршылыкны киметә, үсүне булдырмый, шул исәптән бизчел бактерияләр колонияләре исәбенә дә;

- полиэтиленның сыгылмалылык модуле түбән булу сәбәпле, гидроударлар барлыкка килү, шулай ук су каткан вакытта жимерелү ихтималы сизелерлек кими.

4.4. Биналарның, корылмаларның, корылмаларның суны исәпкә алу приборлары белән жиһазландырылуы һәм кулланылган су өчен исәп-хисап ясаганда аларны куллану турында белешмәләр.

Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын актуальләштерү моментына Биләр авыл жирлегендә халыкка эчәр суны СТ ТЗ буенча сатуның гомуми күләмнән якинча 10% исәпләү юлы белән билгеләнә, бу әлеге категориядәге абонентларның коммерцияле исәпләү приборлары белән жиһазландырылуы турында сөйли.

Шул ук вакытта, әлеге приборлар күрсәткечләренә туры китереп, салкын су куллану өчен исәп-хисапларны тулысынча күчерү максатында, күпфатирлы торак йортларны коммерцияле исәпкә алу гомумйорт приборлары һәм хосусый торак фондын индивидуаль исәпкә алу приборлары белән жиһазлау буенча эшләрне дәвам итәргә кирәк.

4.5. Торак пункт территориясендә торба үткәргечләр (трассалар) узучы маршрутлары вариантларының тасвирламасы һәм аларны нигезләү.

Биләр авыл жирлеген су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын әлеге актуальләштерү кысаларында яңа су белән тәмин итү чөптерләрне төзү чаралары каралмый.

4.6. Насос станцияләрен, резервуарларны, су жыю башняларын урнаштыру урыны турында тәкъдимнәр.

Насос станцияләрен һәм резервуарларны урнаштыру урыннары гамәлдәге нигезләмәгә туры китереп сакланып кала.

4.7. Кайнар су, салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре.

Биләр авыл жирлеген су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын әлеге актуальләштерү кысаларында ССТ үзәк системасының реконструкцияләүгә яки модернизацияләүгә тәкъдим ителә торган гамәлдәге объектларын урнаштыру зоналары чикләрен үзгәртү күздә тотылмый.

Инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштырганда объектларның торак, жәмәгать төзелешенә һәм рекреация зоналарына зарарлы йогынтысын булдырмау зарур, бу зарарлы йогынты чыганаclarынан норматив өзеклекләр билгеләү белән тәмин ителә. Жир асты чыганаclarынан яңа су алу корылмаларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләрен геологик разведка эшләре үткөрелгәннән соң карарга кирәк.

4.8. Кайнар су белән тәмин итүнең, салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын гамәлдә булган һәм планлаштырылган урнаштыру карталары (схемалары).

Билэр авыл жирлеген су белән тээмин итү һәм ташландык суларны ағызу схемасын актуальләштерү кысаларында яңа мәйданчыкларда ССТ үзәк системасы объектларын төзү күздә тотылмый.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системасы объектларының гамәлдәге урнашу картасы (схемасы) 1 нче рәсемдә китерелгән.

1 нче рәсем. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларының гамәлдәге урнашу картасы (схемасы)

5 бүлөк. Үзөклөштөрөлгөн су белән тәмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү чараларының экологик аспектлары.

5.1. Юылу суларын агызганда (утильләштергәндә) су белән тәмин итүнең үзөклөштөрөлгөн системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә тәкъдим ителә торган объектларның су бассейнына зарарлы йогынтысын булдырмау чаралары турында белешмәләр.

Эчә торган суның сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән барлык чаралар әйләнә-тирә мохитне һәм халыкның сәламәтлеген саклау чараларына кертелергә мөмкин. Әлеге чараларны гамәлгә кертүнең нәтижәсе-гражданның сәламәтлеген һәм тормыш сыйфатын яхшырту.

Биләр авыл жирлеген хужалык-эчәр су белән тәмин итү жир асты су чыганаclarыннан, жир асты суларының скважиналы төркемле су алуларыннан файдалануга нигезләнгән.

5.2. Су әзерләүдә кулланыла торган химик реагентларны (хлор һ.б.) тәмин итү һәм саклау чараларын гамәлгә ашырганда әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр.

СП 31.13330.2021 буенча жир асты су жыюларында житештерүчәнлегә тәүлегенә 50 м3 артык. Башлангыч суның гигиена нормаларына туры килүенә карамастан, суны зарарсызландыру системасын (чараларын) күздә тотарга кирәк. Соңгы дистә елларда суны ультрафиолет нурланыш белән зарарсызландыру ысулы һәм аны гамәлгә ашыру өчен жайланмалар су әзерләү һәм ташландык суларны агызу системаларында киң таралыш алды. Аны куллану эчә торган суның таләп ителгән сыйфатын тәмин итәргә һәм экологик проблемаларны оптималь хәл итәргә мөмкинлек бирә.

Суны ультрафиолет белән зарарсызландыру технологиясе оксидлаштыру технологияләре белән чагыштырганда кайбер өстенлекләргә ия, атап әйткәндә:

- бактерияләргә, вирусларга һәм иң гади төзелешлеләргә йогынтының югары нәтижәлелеге;
- суны хлорлау һәм озонлаштыру өчен хас булган һәм кеше сәламәтлегенә һәм су мохитенә тискәре йогынты ясый торган өстәмә күренешләрнең һәм икенчел продуктларның булмавы;
- агулы материаллар (хлор, хлорлы реагентлар, озон) белән эшләү һәм махсус куркынычсызлык чараларын оештыру кирәк булмай;
- ультрафиолетны артык дозада кулланганда тискәре нәтижәләр булмай;
- УФ-жиһазның энергия сыйдырышлылыгы аз булу сәбәпле эксплуатация чыгымнары түбән;
- УФ-жиһазларның жыйнак булуы, аңа хезмәт күрсәтү өчен периферия системаларының булмавы һәм, нәтижәдә, УФ-зарарсызландыру станцияләрен төзүгә капитал чыгымнарның түбән булуы.

УФ технологиясенең төп өстенлекләре:

- микроорганизмнарның киң спектрына, шул исәптән иң гади төзелешлеләрнең вируслары һәм цисталары кебек хлорлануга чыдам микроорганизмнарга карата зарарсызландыруның югары нәтижәлелеге;

- суның һәм һаваның физик-химик һәм органолептик үзлекләренә йогынты ясалмау, өстәмә продуктлар барлыкка килмәү, артык дозалау куркынычы юк;

- капитал чыгымнарның түбән булуы, энергиядән файдалану һәм эксплуатация чыгымнары;

- УФ жайланмалары компактлы һәм кулланырга җиңел, махсус куркынычсызлык чараларын таләп итми.

6 кисәк. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкциялүгә һәм модернизациялүгә капитал салулар күләмен бәяләү.

6.1. Су белән тәмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның бәясен бәяләү.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкциялүгә һәм модернизациялүгә капитал кертемнәр күләмнәрен (хакларын) бәяләү түбәндәге норматив хокукий актлар нигезендә башкарылды:

- Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 29.05.2019 № 314/пр боерыгы белән расланган төзелеш бәясенә эреләштерелгән нормативларын эшләү һәм куллану методикасы, шулай ук аларны раслау тәртибе;

- Россия Төзелеш Министрлыгының 05.03.2025 № 131/пр «Төзелеш бәясенә эреләнгән нормативларын раслау турында» Төзелеш бәясенә эреләнгән нормативлары, боерыгы. НЦС 81-02-14-2025. 14 нче җыентык. Су белән тәмин итү һәм канализациянең тышкы челтәрләре» (алга таба-НЦС 81-02-14-2025);

- Россия Төзелеш Министрлыгының 05.03.2025 № 136/пр «Төзелеш бәясенә эреләнгән нормативларын раслау турында» Төзелеш бәясенә эреләнгән нормативлары, боерыгы. НЦС 81-02-19-2025. 19 нчы җыентык. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары» (алга таба-НЦС 81-02-19-2025).

Чараларның бәяләрен 2024 ел бәяләреннән аларны гамәлгә ашыру еллары бәяләренә китерү өчен 2027 елга кадәр чорга Россия Федерациясенә социаль-иқтисадый үсеш фаразы нигезендә билгеләнгән индекс-дефляторлар кулланылды (база варианты буенча «Куллану бәяләре индексы» юлы буенча). Кулланылган индекслар-дефляторлар 20 нче таблицада китерелгән.

Табл. 20 – 2024 ел бәяләреннән чараларның бәяләрен аларны гамәлгә ашыру еллары бәяләренә китерү өчен кулланылган индекслар-дефляторлар

Күрсәткеч исеме	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034-2035
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Узган елга карата үсеш темпы	100,0%	106,6%	105,4%	105,0%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%
2024 елга карата үсеш темпы	100,00%	106,60%	112,00%	117,00%	121,30%	125,60%	129,90%	134,20%	138,50%	142,80%	147,10%

6.2. Үзэклэштерелгэн су белэн тээмин итү системалары объектларын төзүгэ һәм реконструкциялэүгэ кирэкле капитал салулар күләмен бэялэү.

Билэр авыл жирлегенең СТ ТЗ бусенча үзэклэштерелгэн су белэн тээмин итү системасы объектларын төзүгэ, реконструкциялэүгэ һәм модернизациялэүгэ кирэкле капитал салулар күләмен бэялэү (НДСны исәпкә алмыйча) түбэндәге таблицада китерелгән.

Табл. 21 – Билэр авыл жирлеге СТ ТЗ буенча үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкциялүгә һәм модернизациялүгә кирәкле капитал салулар күләмен бәяләү (НДСны исәпкә алмыйча)

№ т/б	СТ/ТЗ исеме/күрсәткеч исеме	Сату еллары бәяләрендә капитал салулар күләме (НДСны исәпкә алмыйча), мең сум.										Гомум
		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034-2035	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 нче төркем. Кулланучыларны тоташтыру максатларында объектлар төзү, реконструкциялүү яки модернизациялүү												
1.1. Кулланучыларны тоташтыру максатларында яңа чөлтәрләр төзү												
1.2. Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының гамәлдәге объектларының (су белән тээмин итү чөлтәрләрәннән тыш)күәтен һәм житештерүчәнлеген арттыру												
2 нче төркем. Абонентлар капитал төзелешенә яңа объектларын тоташтыруга (технологик тоташтыруга) бәйлә булмаган үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының яңа объектларын төзү, шул исәптән:												
2.1. Су белән тээмин итүнең яңа чөлтәрләрән төзү:												
3 нче төркем. Гамәлдәге объектларның тузу дәрәжәсен киметү һәм (яисә төрлө чыганақлардан ресурслар китерү)максатларында гамәлдәге объектларны реконструкциялүү яисә модернизациялүү												
3.1. Гамәлдәге су белән тээмин итү чөлтәрләрән реконструкциялүү яки модернизациялүү												
3.1.1.	Су белән тээмин итү чөлтәрләрән модернизациялүү һәм реконструкциялүү	13 393,28	14 116,52	14 822,34	15 459,70	16 124,47	16 817,82	17 540,99	18 295,25	19 081,95	19 902,47	165 554,80
3.2. Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының гамәлдәге объектларын (су белән тээмин итү чөлтәрләрәннән тыш)модернизациялүү яисә реконструкциялүү:												
	төркемдә барлығы 3	13 393,28	14 116,52	14 822,34	15 459,70	16 124,47	16 817,82	17 540,99	18 295,25	19 081,95	19 902,47	165 554,80
4 төркем. Үзэкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларының башка чаралар төркемнәрәнә кертелмәгән экологик нәтижәләгән арттыруга, ышанычлылык, сыйфат һәм энергия нәтижәләгән күрсәткечләрәнә планлы күрсәткечләрәнә ирешүгә юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру												
	Программа буенча гомум	13 393,28	14 116,52	14 822,34	15 459,70	16 124,47	16 817,82	17 540,99	18 295,25	19 081,95	19 902,47	165 554,80

Карала торган чаралар өчен финанслау чыганакалары булып:

- торак-коммуналь секторны үстерү буенча муниципаль, региональ һәм (яисә) федераль программалар кысаларында бүлеп бирелә торган бюджет акчалары;

- су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмаларның амортизация түләүләре, табыш исәбенә кайтарыла торган капитал салуларга чыгымнар рәвешендә үз акчалары.

7 кискэк. «Су белэн тээмин итү өлкэсендэ бэялэр (тарифлар)»

7.1. Соңгы 3 елны исэпкэ алып, һәр жайга салына торган эшчэнлек төре буенча һәм һәр су белэн тээмин итү оешмасы буенча бэялэрне (тарифларны) дәүләт жайга салуы өлкэсендэ Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органнары тарафыннан билгелэнэ торган расланган тарифлар динамикасы.

2024-2025 елларга эчэ торган суга гамәлдәге расланган тарифлар 22 нче таблицада китерелгән.

Таблица. 22 – Билэр авыл жирлегенэ эчэр суга тарифлар, 2024-2025 елларга

Тариф исеме	2024г.	2025г.
Алексеевский м. р. авыл жирлекләрен су белэн тээмин итү	31,04 сум м3 – 1 ярты ел 37,57 сум м3 – 2 ярты ел	37,57 сум м3 – 1 ярты ел 46,83 сум м3 – 2 ярты ел

7.2. Су белән тээмин итү схемасын эшләү вакытына билгеләнгән бәяләр (тарифлар) структурасы.

Бәяләр (тарифлар) структурасы буенча мәгълүматлар бирелмәгән.

7.3. Су белән тээмин итү системасына тоташкан өчен түләү һәм су белән тээмин итү эшчәнлеген гамәлгә ашырудан кәргән акчалар.

Проектлана торган, төзелә торган, реконструкцияләнә торган яисә төзелгән, әмма кайнар су белән тээмин итүнең, салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системаларына тоташтырылмаган капитал төзелеш объектларын тоташтыру (технологик тоташтыру) тәртибе РФ Хөкүмәтенең 30.11.2021 № 2130 «Капитал төзелеш объектларын кайнар су белән тээмин итүнең, салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системаларына тоташтыру (технологик тоташтыру) кагыйдәләрен раслау турында, Россия Федерациясә Хөкүмәтенең аерым актларына үзгәрешләр кертү һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең аерым актларының һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең аерым актлары нигезләмәләренең үз көчләрен югалтуын тану турында» карары белән билгеләнә.

Тоташтыру (технологик тоташтыру) гамәлгә ашыручы оешма тоташтыруга (технологик тоташтыруга) билгеләнгән тарифлардан чыгып һәм тоташтыру (технологик тоташтырыла торган) йөкләнешен исәпкә алып, мөрәжәгать итүченең объектны тоташтыру (технологик тоташтыру) ноктасыннан, шул исәптән мөрәжәгать итүченең суүткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләрен тоташтыру (технологик тоташтыру) ноктасыннан алып, салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су таратуның үзәкләштерелгән системаларына тоташтыру ноктасына кадәр, исәпләнелә.

Объектларның тоташтырыла торган (тоташтырыла торган) йөкләнеше күләме тәүлегенә 250 м³ дан артып киткән һәм (яисә) төзелә торган тышкы диаметры 250 мм дан артып киткән су белән тээмин итү һәм (яисә) ташландык суларны агызу челтәрләреннән файдаланып (йөкләнешнең иң чик дәрәжәсе), шулай ук, Кагыйдәләрдә каралган очракта, мөрәжәгать итүченең язма ризалыгы булганда гамәлгә ашырыла торган мөрәжәгать итүчеләргә карата капитал төзелеш объектларын кайнар су белән тээмин итүнең, салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системаларына тоташтыру (технологик тоташтыру), «Капитал төзелеш объектларын кайнар су белән тээмин итүнең, салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системаларына тоташтыру (технологик тоташтыру) кагыйдәләрен раслау турында, Россия Федерациясә Хөкүмәтенең аерым актларына үзгәрешләр кертү һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең аерым актларының һәм Россия Федерациясә Хөкүмәтенең аерым актлары нигезләмәләренең үз көчләрен югалтуын тану турында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 30.11.2021 № 2130 карары белән расланган тоташтыру өчен түләү күләме, тоташтыруның техник мөмкинлеген тээмин итә торган чараларны

гамәлгә ашыру чыгымнарын, шул исәптән су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системаларының гамәлдәге объектларын реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү чыгымнарын исәпкә алып, тарифларны жайга салу органы тарафыннан индивидуаль билгеләнә.

Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты белән йөкләнешнең түбәнрәк (югарырак) дәрәжәсе яисә торба үткәргечнең зуррак (кечерәк) диаметры билгеләнергә мөмкин (әлеге пунктта күрсәтелгән йөкләнешнең чик дәрәжәсе (торба үткәргеч диаметры) белән чагыштырганда, тоташтырган өчен түләү тарифларны жайга салу органы тарафыннан индивидуаль билгеләнә).

8 бүлек. «Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренең планлы күрсәткечләре».

РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 04.04.2014 № 162/пр боерыгы белән расланган кайнар су белән тәмин итүнең, салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системалары объектларының ышанычлылыгы, сыйфаты, энергетик нәтижәләлеге күрсәткечләренең 2 пункты нигезендә ССТ Үзәк системасын үстерү күрсәткечләренә түбәндәгеләр керә:

- эчә торган суның сыйфат күрсәткечләре:

- эчәр суның сыйфатын житештерү тикшереп торыу нәтижәләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмендә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган су белән тәмин итү чыганаclarыннан, суүткәргеч станцияләреннән яисә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасының башка объектларыннан бүлү суүткәргеч челтәренә бирелә торган эчәр су пробаларының өлеше (%);

- бүлү суүткәргеч челтәрендә эчә торган суның сыйфатын производство тикшереп торыу нәтижәләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмендә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган эчә торган су пробалары өлеше (%);

- су белән тәмин итүнең ышанычлылыгы һәм өзлексезлеге күрсәткечләре:

- салкын су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы Оешмага караган үзәкләштерелгән салкын су белән тәмин итү системасы объектларындагы аварияләр, зарарланулар һәм башка технологик бозылулар нәтижәсендә салкын су белән тәмин итү буенча салкын су белән тәмин итү оешмасы йөкләмәләрен үтәгән урыннарда суүткәргеч челтәренең елга озынлыгын исәпләгәндә теркәлгән өзеклекләр саны (ССТ үзәк системасы объектларында аварияләрнең һәм зарарлануларның чагыштырма саны) (бер. км);

- энергетика нәтижәләлеге күрсәткечләре:

- суүткәргеч челтәренә бирелгән суның гомуми күләмендә транспортта йөрткәндә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларында су югалтулар өлеше (%);

- эчә торган суны әзерләү һәм транспортировкалауның технологик процессларында кулланыла торган электр энергиясенә транспортлана торган су күләме берәмлегенә (кВт·сәг/м³) чагыштырмача чыгымы.

ССТ Үзәк системасын үстерү күрсәткечләренәң факттагы һәм пландагы күрсәткечләре

Биләр авыл җирлеге түбәндә каралган, шул ук вакытта күрсәткечләренәң факттагы күрсәткечләре ССТ Үзәк системасы объектларын эксплуатацияләүче оешмалар биргән башлангыч күрсәткечләргә туры китереп билгеләнгән, ә күрсәткечләренәң пландагы күрсәткечләре (2025-2035 елларга) 4.1 бүлегендә каралган чараларны гамәлгә ашыру шартларыннан билгеләнгән.

8.1. Кайнар һәм эчә торган суның сыйфат күрсәткечләре.

Биләр авыл җирлегенәң ССТ ҮС буенча су сыйфаты күрсәткечләренәң факттагы һәм пландагы күрсәткечләре (эчә торган суга карата) түбәндәге таблицада китерелгән.

Табл. 22 – Билэр авыл жирлеге ССТ Үзэк системасының су сыйфаты күрсәткечләренәң факттагы һәм пландагы күрсәткечләре (эчә торган суга карата)

№ т.б.	Күрсәткеч исеме	Үл. бер.	Фактик әһәмият			Фарази әһәмият							
			2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027 ел	2028 ел	2029 ел	2030 ел	2031 ел	2032- 2035 ел
1.	Эчә торган суның сыйфат күрсәткечләре												
1.1.	Эчәр су сыйфатын житештерү тикшерүе нәтижеләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмендә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган су белән тәэмин итү чыганаclarыннан, суүткәргеч станцияләреннән яисә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасының башка объектларыннан бүлү суүткәргеч чөлтәрәнә бирелә торган эчәр су пробаларының өлеше	%	4	4	4	2	2	1	1	0	0	0	0
1.2.	Бүлү суүткәргеч чөлтәрәндә эчә торган суның сыйфатын производство тикшереп торуы нәтижеләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмендә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган эчә торган су пробалары өлеше	%	4	4	4	2	2	1	1	0	0	0	0

8.2. Су белән тәмин итүнең ышанычлылығы һәм өзлексезлеге күрсәткечләре.

Биләр авыл җирлегенең ССИ ҮС буенча су белән тәмин итүнең ышанычлылығы һәм өзлексезлеге күрсәткечләренең факттагы һәм пландагы күрсәткечләре түбәндәге таблицада китерелгән.

Табл. 23 - Билэр авыл жирлегенең ССТ ҮС буенча су белән тәэмин итүнең ышанычлылығы һәм өзлексезлеге күрсәткечләренең факттагы һәм пландагы күрсәткечләре

№ т.б.	Күрсәткеч исеме	Үл. бер.	Фактик әһәмият			Фарази әһәмият								
			2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027 ел	2028 ел	2029 ел	2030 ел	2031 ел	2032- 2035 ел	
2.	Су белән тәэмин итүнең ышанычлылығы һәм өзлексезлеге күрсәткечләре													
2.1.	Кайнар су белән тәэмин итүнең, салкын су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасы объектларында кайнар су белән тәэмин итүнең, кайнар су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән объектларында аварияләр, зарарланулар һәм башка технологик хокук бозулар нәтижәсендә барлыкка килгән кайнар суны, салкын суны кайнар су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешма тарафыннан йөкләмәләрне үтәү урыннарында теркәлгән су бирүдә өзеклекләр саны су белән тәэмин итү, салкын су белән тәэмин итү, елга суүткәргеч челтәренең озынлыгын исәпләгәндә	бер./км	7	5	6	4	4	3	3	0	0	0	0	

8.3. Ресурслардан файдалануның нәтижелелеге күрсәткечләре, шул исәптән транспортировкада су югалтуларны (кайнар су составындагы жылылык энергиясен) киметү.

Биләр авыл жирлегенең ССТ ҮС буенча ресурслардан нәтижелелек күрсәткечләренең факттагы һәм пландагы күрсәткечләре, шул исәптән су югалту дәрәжәсе түбәндәге таблицада китерелгән.

Табл. 24 - Ресурслардан файдалануның нәтижәлелеге күрсәткечләренен факттагы һәм пландагы күрсәткечләре, шул исәптән су югалту дәрәжәсе, Биләр авыл жирлегә CTC ҮС буенча

[illegible]

8.4. Торак-коммуналь хужалык өлкөсөндө дүүлөт сөясөтөн эшлөү һәм норматив-хокукый жайга салу функцияләрен башкаручы федераль башкарма хахимият органы тарафыннан билгеләнгән башка күрсөткөчләр.

Торак-коммуналь хужалык өлкөсөндө дүүлөт сөясөтөн эшлөү һәм норматив-хокукый жайга салу функцияләрен башкаручы федераль башкарма хахимият органы тарафыннан Биләр авыл жирлегенөң су белән тәәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын әлеге актуальләштерү вакытына үзәкләштерелгән су белән тәәмин итү өлкөсөндө эшлөүнөң башка күрсөткөчлөре билгеләнмөгән.

9 кискәк. «Үзәкләштерелгән су белән тәәмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатациялөгүгә вәкаләтлө оешмалар исемлеге».

9.1. Үзәкләштерелгән су белән тәәмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге һәм аларны эксплуатациялөгүгә вәкаләтлө оешмалар исемлеге.

Хужасыз объект турында белешмәләр Россия Федерациясә дүүлөт хахимиятенөң башкарма органнарыннан, Россия Федерациясә субъектларыннан, жирлө үзидарә органнарыннан, шулай ук юридик һәм физик затларның гаризалары нигезендө килергә мөмкин.

Файдалану юлы белән су белән тәәмин ителә торган үзәкләштерелгән су белән тәәмин итү системалары, шул исәптән су үткөргөч чөлтөрлөр, хужасыз объектлары ачыкланган очракта, мондый объектларны эксплуатациялөгү гарантиялөгүчө оешма йә су белән тәәмин итүне гамәлгә ашыра торган оешма һәм су үткөргөч чөлтөрлөрө күрсөтелгән объектларга милөкчөлөк хокукы мондый объектларга бирелгән дип танылганчыга кадәр яисә мондый объектларны билөгүгә алганчыга кадәр, мондый объектларны граждән законнары нигезендө калдырган милөкчө буларак кулланган һәм кулланган оешма тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Хужасыз күчөмсөз әйбөр буларак исәпкә куелган объектлар ачыкланмаган.

2 бүлөк. Су агызу схемасы.

1 кискәк. Су агызу өлкөсөндө гамәлдөгө хәл.

1.1. Торак пункт территориясендөгө агып төшүчө суларны жыю, чистарту һәм эксплуатация зоналарына чыгару системасы структурасының тасвирламасы.

Билэр авыл жирлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы
юк.